Kinh Pháp Cú (Tâm Minh Ngô Tằng Giao chuyển dịch thơ)

Kinh Pháp Cú [Dhammapada Sutta - The Path of Truth]

KINH PHAP
Ù CUÙ
Illustrated Dhammapada
Illustrations by Mr. P. Wickramanayaka
Tam â Minh Ngoâ Tan è g Giao CHUYỂN DỊCH THƠ

Lôøi noùi ñaàu “Kinh Pháp Cú” là một trong 15 quyển kinh thuộc Tiểu Bộ Kinh trong Kinh Tạng Pali. Đây là một quyển kinh Phật giáo rất phổ thông và đã được dịch ra nhiều thứ tiếng quan trọng trên thế giới. Nhiều tác giả coi bộ kinh này như là Thánh Thư của đạo Phật. “Pháp” có nghĩa là đạo lý, chân lý, giáo lý. “Cú” là lời nói, câu kệ. “Pháp Cú” là những câu nói về chánh pháp, những lời dạy của đức Phật nên “Kinh Pháp Cú” còn được gọi là “Kinh Lời Vàng” hoặc “Lời Phật Dạy”.

Kinh Pháp Cú là một tập hợp những câu dạy ngắn gọn nhưng đầy ý nghĩa của đức Phật Thích Ca trong ba trăm trường hợp giáo hóa khác nhau. Những câu này do chính đức Phật khi còn tại thế nói ra trong suốt gần nửa thế kỷ thuyết pháp của Ngài. Các câu này về sau được các vị đại đệ tử của đức Phật sắp xếp thành 423 bài “kệ”, chia ra làm 26 “phẩm” và tụng đọc trong Đại Hội Kết Tập Kinh Điển lần đầu tiên sau khi đức Phật nhập diệt.

Kinh Pháp Cú tóm thâu tinh hoa giáo lý của đức Phật. Đọc những bài kệ trong kinh này người đọc cảm thấy như chính mình được trực tiếp nghe lời Phật dạy từ hơn 2500 năm trước vọng lại. Mỗi bài kệ có thể xem là chứa đựng một cách súc tích và trung thành nhất những lời dạy, những giáo lý căn bản nguyên thủy của đức Phật. Mỗi phẩm trong Kinh Pháp Cú đặt trọng tâm vào một đề tài chính. Mỗi bài kệ trong từng phẩm đều

---

chứa đựng một nội dung tu học rất sâu sắc và phong phú. Nhiều bài đơn giản và dễ hiểu nhưng nhiều bài không thể nào chỉ đọc một lần mà hiểu ngay hết được. Cần phải đọc đi đọc lại nhiều lần, đọc thêm các tích truyện đi kèm và tra cứu thêm các bản chú giải.

Người đọc nếu sẵn nhiệt tâm hướng về đạo pháp nên nghiền ngẫm và thường xuyên suy niệm về những lời vàng ngọc chứa đựng trong kinh rồi đem ra thực hành, áp dụng vào cuộc sống hàng ngày của mình. Chắc chắn người đọc có thể thâu hoạch được một niềm vui về tinh thần vượt lên cao hơn tất cả những thứ hạnh phúc khác trên thế gian, sẽ gặt hái được nhiều lợi ích cho chính bản thân mình ngay trong hiện tại cũng như trong tương lai. Lời kinh khơi nguồn cảm hứng cao đẹp và mở ra một lối đi đầy hương hoa, tạo ra một sức mạnh diệu kỳ giúp cho người đọc có một niềm tin vững chắc hơn trên con đường tu học để tiến đến bến bờ giác ngộ và nhờ đó mà được giải thoát.

Nhiều học giả quốc tế chuyên về tôn giáo và thần học đã từng nói đại ý rằng: “Kinh điển của Phật giáo thật quả là nhiều, nhưng nếu giả dụ một ngày nào đó tất cả các kinh điển này bị thất lạc hay bị thiêu hủy đi hết mà chỉ còn lưu giữ lại được một cuốn Kinh Pháp Cú này thôi thì chúng ta cũng tạm coi như có đủ những gì cần thiết để noi theo giáo lý của đức Phật”.

Trong Kinh Pháp Cú người đọc sẽ thấy những lời dạy về triết lý và luân lý cho cả hai giới xuất gia và tại gia. Những lời dạy cho hàng xuất gia tất nhiên không bao hàm hàng tại gia, nhưng những lời dạy cho hàng tại gia đương nhiên có thể áp dụng cho cả hàng xuất _____

gia. Do đó dù ở cương vị nào người đọc cuốn kinh này cũng thu nhập được nhiều lợi ích thanh cao. Hơn nữa những người muốn đi tìm chân lý, dầu theo tín ngưỡng nào chăng nữa, đều có thể thấy hứng thú và bổ ích khi đọc cuốn Kinh Pháp Cú này, vì nói chung kinh điển Phật giáo thường chỉ nêu ra chân lý cho toàn thể nhân loại chứ không mang tính chất giáo điều.

Đức Phật đã từng tuyên bố rõ ràng rằng Ngài chỉ là người dẫn đường chỉ nẻo chứ Ngài không thể “cứu rỗi” hay tu thay cho ai được cả, và con người phải tự mình tu để giải thoát cho chính mình. Ước mong sao những lời dạy của đức Phật trong tập Kinh Pháp Cú sẽ là ngọn đuốc rực rỡ soi sáng dẫn đường, là ngón tay chỉ hướng cho mọi hành động, ngôn ngữ, tâm tư của người đọc và do đó đem lại an lạc và hạnh phúc. Tự mình nghe theo lời Phật dạy mà tu sửa, rồi tự mình sẽ giác ngộ và sự giác ngộ đó sẽ giúp cho mình được giải thoát khỏi vòng luân hồi sinh tử đầy khổ đau.

Khi soạn thảo cuốn Kinh Pháp Cú chuyển dịch thành thể thơ “lục bát” này soạn giả đã tham khảo một số tài liệu quý báu về Kinh Pháp Cú viết bằng tiếng Anh và tiếng Việt. Các tác phẩm tiếng Anh đa số được dịch trực tiếp từ nguyên bản tiếng Pali. Các tác phẩm tiếng Việt thì được dịch từ nguyên bản Pali hay được dịch theo bản chữ Hán hoặc tiếng Anh.

Muốn cho đại đa số quần chúng khi đọc kinh này cảm thấy dễ hiểu, soạn giả đã cố gắng xử dụng chữ Việt với những ngôn từ bình dị, tránh dùng nhiều chữ Hán và những danh từ triết học hoặc đạo học cao siêu. Đôi khi một vài lời giải thích cũng đã được chuyển _____

thành thơ và thêm vào trong bài. Để hoàn thành tác phẩm soạn giả trong khi sắp xếp ngôn từ và tứ thơ đôi khi đã phải thêm bớt một vài chữ, hoán chuyển một vài câu trong cùng một bài, nhưng vẫn cố gắng chuyên chở đầy đủ ý nghĩa trong các lời dạy của đức Phật.

Mong rằng những vần thơ “lục bát”, một thể loại thơ đầy tình tự dân tộc, sẽ để lại trong tâm tư người đọc cũng như người nghe những tình cảm nhẹ nhàng thanh thoát vì thơ đầy nhạc tính và vang lên những âm điệu thân thương như những lời ru nơi quê mẹ. Ngôn ngữ có bình dị mới dễ hiểu. Thêm vần thêm điệu mới dễ đọc, dễ nghe. Từ đó mới dễ nhớ, dễ thuộc. Có nhớ, có thuộc mới dễ áp dụng những lời vàng ngọc Phật dạy vào cuộc sống hàng ngày.

Tại các nước theo Phật giáo Nam Tông các Sa Di phải học thuộc lòng Kinh Pháp Cú này. Riêng tại Việt Nam ta kinh này không được xếp vào danh sách các kinh để tụng niệm hàng ngày nên kinh ít được biết đến.

Xin trân trọng giới thiệu đến các độc giả một cuốn sách mà chúng tôi thiết nghĩ là vừa lý thú và vừa hữu ích. Mong rằng tác phẩm này sẽ góp được một phần nhỏ bé và khiêm tốn trong việc truyền bá Phật pháp.

Dieäu Phöông (Mùa Phật Đản năm 2003)

(Soạn giả nhuận sắc lại vào tháng 10 năm 2011 và có thêm hình vẽ minh họa trích dẫn trong cuốn Illustrated Dhammapada By Ven. Weragoda Sarada Maha Thero, Illustrations by Mr. P. Wickramanayaka.)

---

1. PHẨM SONG SONG

(1)

Việc làm của bản thân ta
Do tâm, do ý tạo ra, dẫn đầu
Nói năng, hành động trước sau
Ý mà ô nhiễm: khổ đau theo kề
Tựa như là cái bánh xe
Theo chân con vật kéo lê trên đường.

---

(2)

Việc làm của bản thân ta
Do tâm, do ý tạo ra, dẫn đầu
Nói năng, hành động trước sau
Ý mà thanh tịnh: dạt dào niềm vui
Và bao hạnh phúc trên đời
Theo ta như bóng khắp nơi theo hình.

---

(3)

“Người kia chửi bới, đánh tôi
Lại còn lấn lướt, cướp hoài. Giận thay!”
Ai mà nghĩ mãi điều này
Làm sao dứt bỏ được ngay hận thù.

---

(4)

“Người kia chửi bới, đánh tôi
Lại còn lấn lướt, cướp hoài. Giận thay!”
Ai không còn nghĩ điều này

Sẽ mau dứt bỏ được ngay hận thù.

---

(5)
Khắp nơi trong cõi dương gian
Hận thù đâu thể xua tan hận thù
Chỉ tình thương với tâm từ
Làm tiêu oán hận, giải trừ hờn căm
Đó là định luật ngàn năm.

---

(6)
Người ham cãi cọ nào hay
Chúng ta đều chết một ngày gần đây
Khi ai hiểu rõ điều này
Chẳng ham tranh cãi thêm gây muộn phiền.

---

(7)
Ham theo lạc thú nổi trôi
Giác quan buông thả sống đời mê say
Uống ăn vô độ hàng ngày
Lại thêm biếng nhác, chẳng hay chuyên cần
Con người bị cuốn đến gần
Ma vương dục vọng ngàn lần hại ta
Như cơn gió lốc thổi qua
Cây cành nghiêng ngả, lá hoa tơi bời.

---

(8)
Nhận ra ô uế thân người
Giác quan kiềm chế, sống đời tịnh yên
Uống ăn điều độ giữ gìn
Lại thêm bền vững đức tin, chuyên cần
Người đâu dễ bị cuốn gần
Ma vương dục vọng ngàn lần thua ta
Khác gì cơn gió thổi qua
Núi cao, vách đá khó mà lung lay.

---

(9)
Nếu mà mặc áo cà sa
Lòng còn ô uế, tâm tà quẩn quanh

Chưa tự chế, thiếu chân tình
Xứng đâu mà khoác vào mình áo kia.

---

(10)
Người mà ô nhiễm chẳng vương
Giữ gìn giới luật vững vàng, nghiêm minh
Luôn tự chế, rất chân tình
Áo cà sa khoác vào mình xứng thay.

---

(11)
Những gì không thật, hão huyền
Lại cho là thật và tin vô bờ,
Những gì chân thật lại ngờ
Lại cho không thật, chỉ là giả thôi,
Nghĩ suy lầm lạc mất rồi
Thấy sao chân thật rạng nơi pháp mầu.

---

(12)
Biết đây là thật để tin
Biết kia không thật, hão huyền mà thôi
Nghĩ suy theo đúng đường rồi
Thấy ngay chân thật rạng nơi pháp mầu

---

(13)
Căn nhà lợp chẳng kỹ càng
Mưa tuôn thấm dột dễ dàng lắm thay
Tâm mà tu vụng có ngày
Bị nhiều tham dục lọt ngay khác gì.

---

(14)
Căn nhà lợp thật kỹ càng
Mưa tuôn đâu dột dễ dàng mấy khi
Tâm mà tu khéo sợ gì
Bao nhiêu tham dục dễ chi lọt vào.

---

(15)
Đau buồn ngay ở kiếp này

Kiếp sau cũng lại tràn đầy buồn đau:
Người làm điều ác hay đâu
Buồn kia theo mãi dài lâu bên mình
Quay nhìn việc ác tạo thành
Chết mòn thân xác, héo nhanh tâm hồn.

---

(16)
Vui mừng ngay ở kiếp này
Kiếp sau cũng lại tràn đầy mừng vui:
Người làm điều thiện ở đời
Thấy chân hạnh phúc khắp nơi theo mình
Quay nhìn việc thiện tạo thành
Sướng vui dào dạt, an lành chứa chan.

---

(17)
Kiếp này tràn ngập khổ đau
Khổ đau cũng lại kiếp sau ngập tràn
Người gây nghiệp ác thở than:
“Bao điều gian ác mình làm trước đây!”
Bây giờ đường ác đọa đầy
Trầm luân cõi khổ biết ngày nào xong.

---

(18)
Đầy tràn vui sướng kiếp này
Sướng vui cũng lại tràn đầy kiếp sau:
Người làm nghiệp thiện vui sao
Nhủ lòng: “Mình tạo biết bao phước lành!”
Kiếp sau sẽ được tái sinh
Vào nơi hạnh phúc an bình chứa chan.

---

(19)
Dù cho có tụng nhiều kinh
Không theo giáo pháp thực hành sớm hôm
Tu hành lợi ích đâu còn
Khác chi một kẻ luôn luôn chăn bò
Chăn thuê nên chỉ âu lo
Đếm bò cho chủ, sữa bò hưởng đâu?

---

(20)
Dù cho chỉ tụng ít kinh
Nhưng theo giáo pháp thực hành sớm khuya
Hết tham, hết cả sân, si
Lòng luôn tỉnh giác, tâm thì hiền lương
Trước sau giải thoát mọi đường
Tu hành lợi ích ngát hương muôn đời.

---

2. PHẨM
KHÔNG BUÔNG LUNG
(21) - (22)
Người chuyên niệm, chẳng buông lung (*)
Coi như sống mãi, thoát vòng tử vong
Kẻ phóng dật, kẻ buông lung
Coi như đã bị mệnh chung lâu ngày
Sống mà như chết nào hay,

Người hiền trí biết điều này từ lâu
Cho nên gìn giữ trước sau
Dám đâu phóng dật, há nào buông lung
Luôn luôn cảnh giác vô cùng
Nhập vào cõi thánh vui mừng, bình an.
_____ (*) Buông lung: không biết tự kiềm chế, sống bừa bãi bất chấp hậu quả, đồng nghĩa với chữ phóng dật.

---

(23)
Nhờ tu thiền định thâm sâu
Tháng năm kiên nhẫn, trước sau chuyên cần
Người hiền trí được bình an
Thân tâm giải thoát, Niết Bàn hưởng vui.

---

(24)
Luôn cố gắng, chẳng buông lung
Nghĩ suy chín chắn, tấm lòng hăng say
Bản thân tự chế hàng ngày
Sống theo chánh pháp, tốt thay cuộc đời
Tiếng lành tăng trưởng mãi thôi.

---

(25)
Luôn luôn cố gắng nhiều bề
Lại thêm hăng hái, không hề buông lung
Tự mình khắc chế mọi đường
Những người hiền trí vô cùng tinh anh
Tạo ra hòn đảo cho mình
Vượt trên sóng nước vây quanh thét gào
Não phiền theo ngọn sóng trào
Dễ gì quấy nhiễu dâng cao ngập tràn.

---

(26)
Kẻ ngu si bị đắm chìm
Trong đời phóng dật, trong miền buông lung
Nhưng người hiền trí tìm đường
Chăm lo gìn giữ tâm đừng buông lung
Tựa người bạc bể tiền rừng
Chăm lo báu vật, trông chừng quý kim.

---

(27)
Chớ nên chìm đắm xuôi theo
Buông lung, phóng dật là điều chẳng hay,
Chớ nên dục lạc mê say
Hãy nên tỉnh giác tâm này cho mau
Tu thiền định thật chuyên sâu
Mới mong phước báu, mới cầu bình an.

---

(28)
Nhờ trừ được hết buông lung
Những người hiền trí sẽ không lo gì:
- Tựa như bậc thánh hiền kia
Lên đài trí tuệ nhìn về dưới chân
Thấy bao nhiêu kẻ ngu đần
Trăm bề đau khổ, bội phần lo âu,
- Tựa người leo tới núi cao
Cúi nhìn muôn vật lao xao dưới ghềnh
Đắm chìm trong chốn vô minh.

---

(29)

Giữ cho tinh tấn trong lòng
Giữa bao nhiêu kẻ buông lung tràn trề
Giữ cho tỉnh táo mọi bề
Giữa bao nhiêu kẻ ngủ mê li bì
Kìa trông kẻ trí khác gì
Như con tuấn mã phóng đi hào hùng
Phía sau bỏ lại trên đường
Ngựa gầy hèn yếu não nùng lết theo.

---

(30)
Nhờ tinh tấn, chẳng buông lung
Khiến cho Đế Thích thành ông thánh hiền
Được làm chủ cõi chư thiên
Muôn người cùng cất tiếng khen ngợi hoài,
Kẻ phóng dật bị chê bai
Mọi người khinh miệt, chẳng ai nể vì.

---

(31)
Tỳ Kheo sợ tính buông lung
Chuyên tâm chú niệm, dốc lòng chuyên tu
Tiến mau biết mấy cho vừa
Đốt tiêu phiền não tựa như lửa hồng,
Đốt dây to nhỏ chập chùng
Từ lâu trói buộc người trong luân hồi.

---

(32)
Tỳ Kheo sợ tính buông lung
Chuyên tâm chú niệm, dốc lòng tu thân
Niết Bàn đã tiến đến gần
Hố sâu đọa lạc trăm phần thoát qua.

---

3. PHẨM TÂM
(33)
Thường thường tâm kẻ phàm phu
Chập chờn, dao động, lu mờ, khó canh
Khó mà chế phục được nhanh,
Chỉ riêng kẻ trí tâm mình giữ yên
Giữ cho ngay thẳng lâu bền

Như tay thợ khéo uốn tên lành nghề
Tên luôn ngay ngắn mọi bề.

---

(34)
Tựa như cá ở hồ ao
Bị đưa khỏi nước quăng vào bờ kia
Vẫy vùng, sợ sệt kể chi,
Tâm người nên vậy khác gì cá đâu
Phải vùng vẫy, phải lo âu
Cố mà phấn đấu thoát mau tâm mình
Khỏi tay Ma giới dục tình.

---

(35)
Tâm phàm phu cứ xoay vần
Chạy theo dục vọng muôn phần đảo chao
Khó mà nắm giữ được nào,
Chỉ riêng những kẻ thanh cao tính tình
Đã điều phục được tâm mình
Mới mong hạnh phúc, an bình mãi thôi.

---

(36)
Tâm phàm phu cứ xoay vần
Chạy theo dục vọng muôn phần đảo chao
Tinh vi, khó thấy được nào
Chỉ riêng người trí lo âu thật tình
Canh phòng nghiêm ngặt tâm mình
Cho nên hạnh phúc, an bình mãi thôi.

---

(37)
Tâm phàm phu cứ lao mình
Âm thầm, đơn độc du hành rất xa
Nào đâu hình dạng phô ra
Hang kia ẩn náu thật là thẳm sâu,
Tâm ai điều phục được mau
Thoát Ma trói buộc, lụy đâu dục tình.

---

(38)
Người không an định được tâm

Không rành chánh pháp, không thông đạo mầu
Lòng tin lại chẳng bền lâu
Tất nhiên trí tuệ dễ đâu hoàn thành.

---

(39)
Người nào thanh tịnh trong tâm
Không còn tham ái và sân hận gì
Vượt lên thiện, ác đôi bề
Là người giác ngộ chẳng hề sợ chi.

---

(40)
Thân như đồ gốm mong manh
Giữ tâm cho vững như thành vây quanh
Với gươm trí tuệ tinh anh
Hãy mau đánh dẹp tan tành quân Ma
Dẹp Ma dục vọng quấy ta
Thắng rồi nỗ lực để mà tiến thêm
Giữ gìn chiến thắng cho bền
Vượt vùng luyến ái, thoát miền nhiễm ô.

---

(41)
Thân này rồi chẳng bao lâu
Nằm dài dưới đất, chôn sâu ngủ vùi
Đâu còn ý thức chuyện đời
Tựa cây gỗ mục vứt nơi bụi bờ.

---

(42)
Kẻ thù gây hại cho nhau
Hay người oán hận trước sau rửa hờn
Cũng đâu gây hại nhiều hơn
Hại do hạnh ác trong tâm tạo thành
Gây ra cho chính thân mình.

---

(43)
Dù cha mẹ hoặc thân nhân
Giúp ta chỉ được một phần thăng hoa
Chính nhờ tâm tốt của ta
Tìm về việc thiện, hướng qua hạnh lành

Làm mình cao thượng thật nhanh.

---

4. PHẨM HOA

(44)

Ai mà tinh tấn nhận chân
Địa cầu và chính bản thân của mình,
Nhận chân được cõi nhân sinh
Khổ đau bốn cảnh dập dình vây quanh,
Nhận chân cõi thế gian mình
Cũng như cảnh giới thiên đình cao xa,
Khéo mang Pháp Cú giảng ra
Như người thợ khéo nhặt hoa làm tràng?

---

(45)

Người còn tu học nhận chân
Địa cầu và chính bản thân của mình,
Nhận chân được cõi nhân sinh
Khổ đau bốn cảnh dập dình vây quanh,
Nhận chân cõi thế gian mình
Cũng như cảnh giới thiên đình cao xa,
Khéo mang Pháp Cú giảng ra
Như người thợ khéo nhặt hoa làm tràng!

---

(46)

Chúng sinh nên biết thân này
Như là ảo ảnh rồi đây chóng tàn
Như là bọt nước mau tan
Nên hoa dục vọng chớ màng làm chi
Mũi tên cám dỗ bẻ đi
Dẹp Ma dục vọng còn gì hại thân,
Vượt qua tầm mắt tử thần.

---

(47)

Tựa như nước lũ cuốn đi
Xóm làng say ngủ li bì nửa khuya
Tử thần cũng sẽ rước về
Những người phóng túng, đam mê tối ngày
Chỉ chuyên thu nhặt luôn tay

Cánh hoa dục lạc chất đầy trong tâm.

---

(48)
Những người chỉ biết đam mê
Cánh hoa dục lạc hái về trong tay
Với tâm phóng túng đọa đầy
Không hề thỏa mãn, tối ngày cuồng say
Chính là nô lệ tốt thay
Tử thần sẽ tới lôi ngay đi rồi.

---

(49)
Sa môn khất thực trong làng
Ví như ong lượn nhịp nhàng bên hoa
Kiếm tìm mật nhụy hút ra
Xong rồi tung cánh bay qua cuối vườn
Không làm hoa tổn sắc hương.

---

(50)
Chớ nên dòm ngó lỗi người
Để xem họ đã làm rồi hay chưa,
Lỗi mình đừng có làm lơ
Phải nên nhìn lại đừng chờ đợi chi
Coi mình làm được những gì
Hay còn nhiều việc sẵn kia chưa làm.

---

(51)
Hoa kia sắc đẹp phô trương
Tiếc rằng chẳng có chút hương thơm nào
Khác chi người nói ngọt ngào
Trăm điều hoa gấm, trăm câu tốt lành
Nói xong không chịu thực hành
Chẳng đem lợi ích, cũng thành uổng đi.

---

(52)
Hoa kia sắc đẹp vô cùng
Lại thêm hương tỏa thơm lừng biết bao
Khác chi người nói ngọt ngào
Trăm điều hoa gấm, trăm câu tốt lành

Nói xong quyết chí thực hành
Tương lai kết quả tạo thành đẹp thay.

---

(53)
Như từ một đống hoa tươi
Lựa ra ghép lại cho đời tràng hoa
Nhiều tràng phô sắc mặn mà,
Người đời cũng vậy khác xa đâu nào
Thân tâm an lạc, thanh cao
Làm nên việc thiện kể sao cho vừa.

---

(54)
Hương thơm hoa quý vườn kia
Ngược chiều gió thổi dễ gì thoảng bay,
Hương người đức hạnh thơm thay
Dù cho ngược gió dâng đầy muôn phương.

---

(55)
Muôn hương tỏa ngát thơm tho
Từ vườn hoa quý, từ hồ sen thanh
Dễ chi hơn được hương lành
Do người đức hạnh lưu danh cho đời.

---

(56)
Hương thơm hoa quý thua xa
Hương người đức hạnh chan hòa vượt trên
Xông lên mãi tận chư Thiên
Tỏa ra ngan ngát khắp miền trời cao.

---

(57)
Ai hằng ngày chẳng buông lung
Lại thêm giới hạnh vô cùng thanh cao
Có nguồn trí tuệ dạt dào
Thân tâm giải thoát há nào sợ chi
Ma vương dòm ngó dễ gì.

---

(58) - (59)

Như từ trong đống bùn nhơ
Bên đường nước đọng, ai ngờ nở ra
Hoa sen phô sắc mặn mà
Tỏa hương thanh khiết gần xa đẹp lòng,

Khác chi giữa chốn bụi hồng
Giữa phường mê muội ngập trong não phiền
Nảy sinh Phật tử trung kiên
Rạng soi trí tuệ khắp miền nhân gian.

---

5. PHẨM NGƯỜI NGU
(60)
Người mất ngủ thấy đêm dài
Bộ hành mỏi mệt than hoài đường xa
Luân hồi cũng vậy thôi mà
Chập chùng tiếp nối thật là tái tê
Với người ngu dại, u mê
Biết gì chánh pháp, hiểu chi đạo mầu.

---

(61)
Khi cùng sánh bước đường đời
Nếu không tìm được một người so ra
Hơn ta hay chỉ bằng ta
Một mình rong ruổi thế mà lại hay,
Gặp người ngu muội phiền thay
Chớ nên kết bạn có ngày khổ đau.

---

(62)
“Đây là con cái của tôi
Đây là của cải mấy đời chắt chiu!”
Người ngu chỉ nghĩ bấy nhiêu
Nào hay biết được một điều thâm sâu:
Chính thân ta cũng có đâu
Mà đòi con nọ, mà cầu của kia.

---

(63)
Người ngu tự biết mình ngu
Thế là có trí, người xưa dạy rồi,

Ngu mà cứ tưởng khôn thôi
Mới là một kẻ muôn đời thật ngu.

---

(64)
Người ngu suốt cả một đời
Gần bên người trí cũng hoài công thôi
Hiểu đâu chánh pháp cao vời,
Như thìa, như muỗng múc nồi canh kia
Múc hoài từ sáng tới khuya
Vị canh ngon ngọt hưởng gì được đâu.

---

(65)
Người thông minh dễ dàng thay
Gần người trí tuệ hiểu ngay đạo mầu
Hiểu ngay chánh pháp thâm sâu
Khác chi cái lưỡi nếm vào canh kia
Biết ngay hương vị khó chi.

---

(66)
Những người ngu dại, u mê
Thiếu phần trí tuệ, thiếu bề tinh anh
Tự mình lại biến chính mình
Thành ra thù địch quẩn quanh theo hoài
Tạo muôn nghiệp ác nào hay
Chuốc vào hậu quả đắng cay sau này.

---

(67)
Việc làm chẳng thiện, chẳng lành
Nếu làm xong lại tự mình ăn năn
Dầm dề nhỏ lệ khóc than
Biết rằng quả báo dữ dằn tương lai.

---

(68)
Việc làm rất thiện, rất lành
Nếu làm xong thấy lòng mình thảnh thơi
Chẳng ăn năn, lại mừng vui
Tương lai quả báo đẹp tươi tốt lành.

---

(69)
Khi mà nghiệp ác chưa thành
Chưa gây hậu quả thật tình thảm thương
Người ngu cảm thấy bình thường
Tưởng như được nếm mật đường ngọt thay,
Nhưng khi quả báo đọa đày
Người ngu chịu khổ, đắng cay não nề.

---

(70)
Với đầu ngọn cỏ mong manh
Người ngu dùng bới cho mình thức ăn
Tu theo khổ hạnh nhọc nhằn
Nhịn ăn, nhịn uống quanh năm võ vàng
So ra đâu có phước bằng
Một phần mười sáu của hàng chân tu
Hiểu thông chánh pháp từ xưa.

---

(71)
Người ngu nghiệp ác tạo nên
Nào đâu hậu quả thấy liền nơi đây
Tựa như sữa chẳng đông ngay,
Tuy nhiên nghiệp báo đêm ngày ngầm theo
Giống như ngọn lửa thầm reo
Trong than hồng ủ dưới nhiều lớp tro.

---

(72)
Chút tài mọn, chút hư danh
Dù thêm vào được cho mình nay mai
Người ngu vẫn tự hại đời
Tự đưa mình tới cuối trời diệt vong
Để rồi hạnh phúc chẳng còn
Tiêu tan đầu não, héo hon trí người.

---

(73)
Kẻ ngu thường muốn hư danh
Ngồi trong Tăng chúng muốn giành chỗ trên,
Trong Tăng viện muốn uy quyền,
Muốn người cung kính đến xin cúng dường.

---

(74)
Để cho kẻ tục, người Tăng
Phục ta và phải nghĩ rằng ta đây:
“Chính ta làm được việc này!”
Hay: “Ta ra lệnh đó đây thi hành!”
Kẻ ngu cuồng vọng khoe mình,
Lòng tham, ngạo mạn tăng nhanh với đời.

---

(75)
Một đường danh lợi thế gian
Một đường đưa tới Niết Bàn cao xa
Tỳ Kheo đệ tử Phật Đà
Nhủ lòng cho rõ để mà bước chân,
Đừng nên tham đắm lợi trần,
Đạo mầu giải thoát chuyên tâm trau dồi!

---

6. PHẨM NGƯỜI TRÍ
(76)
Nếu ta gặp được kẻ hiền
Chỉ bày điều lỗi, trách phiền chuyện sai
Giống như gặp được một người
Chỉ cho vật quý chôn nơi kho tàng
Hãy mau cùng họ kết thân
Trăm phần lợi ích, mười phân tốt lành.

---

(77)
Ai thường khuyên dạy người ta
Đừng gần điều ác, tránh xa lỗi lầm,
Người lành yêu họ vô ngần
Chỉ riêng người dữ muôn phần ghét chê.

---

(78)
Người gian ác, kẻ tiểu nhân
Chớ nên làm bạn, kết thân với mình
Chỉ nên kết bạn người lành
Tác phong quân tử, tính tình thanh cao.

---

(79)
Một khi chánh pháp thấm nhuần
Tươi vui cuộc sống, bình an tâm hồn
Cho nên người trí, người khôn
Hân hoan nghe Pháp thánh nhân giảng truyền.

---

(80)
Những người tưới nước chăm lo
Đào mương dẫn nước vào cho khắp miền,
Những người thợ vót cung tên
Cung tên lo uốn triền miên tháng ngày,
Những người thợ mộc khéo tay
Xẻ cây, uốn ván thẳng ngay tài tình,
Còn như người trí tinh anh
Chăm lo thuần hóa thân mình cho nhanh.

---

(81)
Gió nào lay núi đá cao
Và người trí lớn khác nào núi kia
Tiếng đời trần tục khen chê
Tán dương, phỉ báng, dễ gì động tâm.

---

(82)
Như là hồ nước thẳm sâu
Phô dòng phẳng lặng, khoe mầu sạch trong
Những người có trí, có lòng
Khi nghe chánh pháp cũng không khác gì
Thân tâm tịnh lạc kể chi.

---

(83)
Người lành thường mãi lìa xa
Mọi điều dục lạc bỏ qua chẳng bàn,
Người hiền trí gặp vui buồn
Dù đầy hạnh phúc, hay tràn khổ đau
Không hề dao động trước sau
Tinh thần luôn vững, há nào mừng lo.

---

(84)

Đừng vì mình hay vì người
Ham cầu con cái, ham nơi ruộng tiền
Hay ngai vàng để ngự lên
Mà dùng mưu kế đảo điên ở đời,
Muốn thành công chớ hại ai
Thấy điều bất chính lầm sai tránh đường
Sống đời đức hạnh thơm lừng
Rạng vầng trí tuệ, ngát hương đạo mầu.

---

(85)
Đám đông nhân loại quanh ta
Ít người đạt được tới bờ bên kia
Còn bao kẻ khác kể chi
Ngược xuôi quanh quẩn sớm khuya bờ này
Trầm luân sinh tử thương thay!

---

(86)
Ai mà có đủ duyên may
Được nghe chánh pháp giảng bày phân minh
Đúng theo chánh pháp tu hành
Sẽ mau thoát cảnh tử sinh bờ này
Trùng dương dục vọng vượt ngay
Bên kia bờ giác dang tay đón chờ.

---

(87) - (88)
Người hiền trí rời bỏ ngay
Con đường bất thiện giăng đầy bóng đêm
Tìm qua nẻo thiện vượt lên
Ánh vàng rực rỡ xuôi miền an vui,
Gia đình nhỏ hẹp lìa thôi

Xuất gia và sống cuộc đời độc thân
Đúng theo phép tắc Sa Môn
Gột đi ô nhiễm trong tâm kỹ càng
Cầu vui chánh pháp Niết Bàn
Bao nhiêu dục lạc buộc ràng tránh xa.

---

(89)

Người nào tu tập chuyên cần
Nương theo chánh pháp chuyên tâm một đường,
Xa lìa cố chấp thói thường
Sợi dây luyến ái chẳng vương bận lòng
Não phiền đã diệt hết xong
Trở nên sáng suốt. Ngay trong đời này
Niết Bàn chứng ngộ được ngay.

---

7. PHẨM A LA HÁN (*)

(90)
Với người hoàn tất hành trình
Ưu phiền vương vấn bên mình dứt đi
Hoàn toàn siêu thoát mọi bề
Bao nhiêu ràng buộc cắt lìa đã xong
Lửa tham ái sẽ chẳng còn
Một khi tới đích thoát vòng khổ đau.

(*) A La Hán: tức là bậc thánh đã dứt hết phiền não, chứng Niết Bàn, không bị sinh tử nữa.

---

(91)
Những người cố gắng tu thân
Luôn luôn hăng hái, tinh thần thật cao
Đâu còn lưu luyến là bao
Nơi ăn chốn ở thuở nào tại gia
Ví như những cánh thiên nga
Rời ao hồ cũ bay xa tít mù
Đâu còn nhớ tiếc nơi xưa.

---

(92)
Không màng tài sản chứa đầy
Uống ăn chừng mực qua ngày để tu
Thoát vòng đau khổ, ưu tư
Thảnh thơi theo cánh gió đưa Niết Bàn
Như chim bay giữa không gian
Tìm chim, dấu vết vô vàn khó thay.

---

(93)

Nhiễm ô, ham muốn diệt ngay
Uống ăn chừng mực qua ngày để tu
Thoát vòng đau khổ, ưu tư
Thảnh thơi theo cánh gió đưa Niết Bàn
Như chim bay giữa không gian
Tìm chim, dấu vết vô vàn khó thay.

---

(94)
Ai mà chế ngự sáu căn
Như người cưỡi ngựa muôn phần giỏi giang
Ngựa đi thuần thục dễ dàng,
Không còn kiêu ngạo, hết vương não phiền
Chư thiên ái mộ vô biên.

---

(95)
Bao sân hận chẳng vương mang
Tâm như một cõi đất bằng phẳng kia
Và như trụ đá kiên trì
Như hồ trong lắng không hề bùn nhơ
Người như vậy chẳng bao giờ
Luân hồi sinh tử diễn ra được nào.

---

(96)
Ai mà thanh thản trong tâm
Lại thêm ngôn ngữ thâm trầm nơi nơi
Thêm hành động thật khoan thai:
Là người hiểu biết đúng sai mọi đường
Đã mau siêu thoát nhẹ nhàng
Luôn luôn tịnh lạc, hoàn toàn bình yên.

---

(97)
Tự mình biết, chẳng tin ai
Tự mình giác ngộ hiểu nơi đạo mầu
Dương trần hệ lụy dứt mau
Nguyên nhân thiện, ác trước sau diệt trừ
Lòng tham ái chẳng còn ưa
Con người cao quý khó ư sánh cùng.

---

(98)
Dù làng xóm, hay núi rừng
Dù nơi vực thẳm, hay vùng non cao
A La Hán ở chỗ nào
Nơi này an tịnh, dạt dào niềm vui.

---

(99)
Núi rừng tịnh lạc, nên thơ
Nhưng người phàm lại không ưa chốn này,
Riêng người giải thoát khác thay
Tỏ ra thích ở nơi đây vô cùng
Vì bao dục lạc dứt xong.

---

8. PHẨM NGÀN
(100)
Dù ngàn lời nói với nhau
Nếu đều vô nghĩa, ích đâu cho đời
Chẳng bằng chỉ nói một lời
Một lời nghĩa lý, mọi người mừng thay
Nghe xong tâm tịnh lạc ngay.

---

(101)
Kệ kia nói đến ngàn câu
Nếu đều vô nghĩa, ích đâu cho đời
Một câu nói cũng đủ rồi
Nếu đầy nghĩa lý, mọi người mừng thay
Nghe xong tâm tịnh lạc ngay.

---

(102)
Kệ kia tụng đến trăm câu
Nếu đều vô nghĩa, ích đâu cho đời
Chẳng bằng Pháp Cú tuyệt vời
Một lời giáo pháp mọi người mừng thay
Nghe xong tâm tịnh lạc ngay.

---

(103)
Thắng ngàn, ngàn địch chiến trường
Chẳng bằng tự thắng bản thân của mình

Thắng mình oanh liệt thật tình
Mới là chiến thắng xứng danh hàng đầu.

---

(104) - (105)
Những người tự thắng bản thân
Vẻ vang hơn thắng địch quân hiểm nghèo
Thắng mình phải tiết chế nhiều
Bỏ lòng dục vọng, bỏ điều tham lam,

Dù ma quỷ, hay thiên thần Chẳng ai thắng nổi khi cần đua tranh Với người tự thắng chính mình.

---

(106)
Ngàn vàng tháng tháng bỏ ra
Trăm năm cúng tế thật là uổng thay
Chẳng bằng giây lát duyên may
Cúng dường đúng bậc ngày ngày chân tu
Thật là ích lợi vô bờ
Hơn là cúng tế mê mờ trăm năm.

---

(107)
Trăm năm ở tại rừng sâu
Dốc lòng thờ lửa cũng đâu sánh bằng
Chỉ trong giây lát cúng dường
Những người đạo hạnh một đường chân tu
Thật là công đức vô bờ
Hơn là thờ lửa mê mờ trăm năm.

---

(108)
Suốt năm bố thí, cúng dường
Để cầu phước báu chẳng bằng so ra
Phần tư công đức của ta
Khi ta kính lễ những nhà chân tu
Thanh cao, chính trực vô bờ.

---

(109)
Ai tôn kính bậc cao niên

Tuổi cao, đức trọng khắp miền kính yêu
Được thêm tăng trưởng bốn điều:
Kéo dài tuổi thọ, sắc nhiều đẹp tươi
Muôn phần hạnh phúc yên vui
Tấm thân khỏe mạnh sống đời an khang.

---

(110)
Cho dù sống đến trăm năm
Chỉ hay phá giới, không chăm tu thiền
Chẳng bằng sống một ngày liền
Mà luôn giữ giới, mà chuyên tu thiền.

---

(111)
Cho dù sống đến trăm năm
Không còn trí tuệ, không chăm tu thiền
Chẳng bằng sống một ngày liền
Mà đầy trí tuệ, mà chuyên tu thiền.

---

(112)
Trăm năm dù sống dài lâu
Mà luôn lười biếng không cầu tiến lên
Chẳng bằng sống một ngày liền
Chuyên cần, tinh tấn tiến thêm mọi đường.

---

(113)
Trăm năm sống chẳng nhận ra
Pháp kia sinh diệt. Thật là uổng thay!
Chẳng bằng sống chỉ một ngày
Mà hay vạn vật chốn này giả thôi
Vô thường, tạm bợ, nổi trôi
Sinh ra rồi diệt, diệt rồi lại sinh.

---

(114)
Trăm năm sống chẳng nhận ra
Pháp kia bất tử. Thật là uổng thay!
Chẳng bằng sống chỉ một ngày
Mà rồi giác ngộ thấy ngay Niết Bàn
Nơi bất diệt, đẹp vô vàn

Không trò bệnh lão, không màn tử sinh.

---

(115)
Trăm năm sống chẳng nhận ra
Pháp kia tối thượng. Thật là uổng thay!
Chẳng bằng sống chỉ một ngày
Mà hay rằng giáo pháp đầy thâm sâu
Dạt dào chân lý tối cao.

---

9. PHẨM ÁC
(116)
Hãy mau thực hiện điều lành
Còn bao điều ác tránh nhanh đừng làm,
Điều lành lười biếng không ham
Làm càng chậm trễ lại càng khổ đau
Trong tâm chuyện ác đến mau.

---

(117)
Lỡ làm việc ác mất rồi
Chớ nên tiếp tục bước đời lầm sai
Chớ vui với việc ác này
Tâm hay chứa ác có ngày khổ đau.

---

(118)
Đã làm việc thiện, việc lành
Hãy nên tiếp tục thực hành hăng say
Hãy vui với việc lành này
Tâm hay làm thiện có ngày hưởng vui.

---

(119)
Khi mà nghiệp ác chưa thành
Người làm điều ác tưởng mình vui thôi!
Đến khi nghiệp ác tới rồi
Người ta mới thấy cuộc đời khổ đau.

---

(120)
Khi mà nghiệp thiện chưa thành

Người làm điều thiện tưởng mình khổ thôi!
Đến khi nghiệp thiện tới rồi
Người ta mới thấy cuộc đời an vui.

---

(121)
Chớ khinh điều ác nhỏ nhoi
Cho rằng: “Quả báo mình thời chịu đâu!”
Nhớ rằng giọt nước nhỏ lâu
Mỗi ngày một chút cũng mau đầy bình,
Người ngu gom góp vào mình
Bao điều ác nhỏ dần thành họa to.

---

(122)
Chớ khinh điều thiện nhỏ nhoi
Cho rằng: “Quả báo mình thời hưởng đâu!”
Nhớ rằng giọt nước nhỏ lâu
Mỗi ngày một chút cũng mau đầy bình,
Người hiền trí chứa tâm mình
Bao điều thiện nhỏ dần thành phước to.

---

(123)
Tựa như một kẻ đi buôn
Có mang nhiều của nhưng không bạn bè
Tránh đường nguy hiểm chẳng đi,
Hay người tham sống chẳng khi nào gần
Tránh liều thuốc độc vô ngần,
Chúng sinh noi đó lo thân tâm mình
Tránh xa điều ác cho nhanh.

---

(124)
Bàn tay không có vết thương
Dù cầm thuốc độc chẳng phương hại gì
Người không làm ác sợ chi
Chẳng bao giờ bị ác kia hại mình.

---

(125)
Khi mà kẻ ác hại người
Tâm tư trong sạch, cuộc đời hiền lương,

Ác kia trở lại thảm thương
Gây cho kẻ ác trăm đường khổ thay
Tựa như ngược gió vung tay
Tung ra bụi bẩn, bụi bay lại mình.

---

(126)
Con người sinh tự bào thai
Và từ nơi đó ra đời. Lành thay!
Thế nhưng kẻ ác sinh ngay
Vào miền địa ngục đọa đầy triền miên,
Những người chính trực lành hiền
Sau này sẽ được sinh lên cõi trời,
Nhiễm ô ai diệt hết rồi
Mới lên được cõi thảnh thơi Niết Bàn.

---

(127)
Dù bay lên tận không trung,
Hay là lặn xuống tận cùng bể khơi,
Chui vào hang thẳm núi đồi
Khắp trên trần thế chẳng nơi an toàn
Thoát tay nghiệp ác chót mang.

---

(128)
Dù bay lên tận không trung
Hay là lặn xuống tận cùng bể khơi,
Chui vào hang thẳm núi đồi
Khắp trên trần thế chẳng nơi an toàn
Thoát tay thần chết kinh hoàng.

---

10. PHẨM DAO GẬY
(129)
Sợ thay gậy gộc, gươm đao
Sợ tay thần chết hại bao cuộc đời
Suy lòng mình ra lòng người
Chớ nên giết hại hoặc xui giết người.

---

(130)
Sợ thay gậy gộc, gươm đao

Yêu thương mầm sống, khát khao cuộc đời
Suy lòng mình ra lòng người
Chớ nên giết hại hoặc xui giết người.

---

(131)
Ai cầu hạnh phúc cho mình
Mà dùng dao gậy gian manh hại người
Khiến người tan nát cuộc đời,
Kiếp sau mình chẳng an vui được nào.

---

(132)
Ai cầu hạnh phúc cho mình
Không dùng dao gậy gian manh hại người
Không gây tổn hại cho đời,
Kiếp sau mình sẽ an vui vô cùng.

---

(133)
Đừng nên mở miệng nói câu
Tục tằn, ác độc khiến đau lòng người
Người ta cũng nói trả thôi,
Những lời độc địa muôn đời khổ thay
Lời qua tiếng lại đắng cay
Như bao dao gậy phạt ngay thân mình.

---

(134)
Nếu mà ngươi giữ lặng yên
Như chuông bể nứt im lìm chẳng vang
Trước lời ác độc phũ phàng
Niết Bàn ngươi đã thênh thang bước vào:
Chẳng còn sân hận chút nào.

---

(135)
Người chăn cầm gậy đi sau
Lùa đàn bò nọ chạy mau ra đồng,
Già nua, chết chóc đều cùng
Xua người đến chốn tử vong khác gì.

---

(136)
Kẻ ngu nghiệp ác gây nên
Để rồi quả báo đến liền hay đâu,
Tương lai chịu vạn khổ đau
Như là lấy lửa thiêu mau chính mình.

---

(137) - (140)
Ai dùng gậy gộc, gươm đao
Hại người lương thiện, thoát nào đớn đau
Mười điều khổ não trước sau
Tự mình lại sẽ rước vào thân thôi:

“Một là thống khổ kinh người,
Hai là thương tích khắp nơi thân mình,
Ba là bệnh nặng thật tình,
Bốn là tán loạn, thần kinh rối bời,

Năm là tai họa trong đời
Vua, quan áp bức, hại thời tránh đâu,
Sáu là tội nặng ngập đầu
Bị người vu cáo dài lâu, phiền hà,
Bảy là quyến thuộc trong nhà
Bà con ly tán xót xa bội phần,

Tám là tài sản xa gần
Tiêu ma giây phút, nát tan sớm chiều,
Chín là sẽ bị hỏa thiêu
Cửa nhà cháy hết, tiêu điều tang thương,
Mười là chết khó tránh đường
Đọa vào địa ngục, diêm vương đón chờ.”

---

(141)
Dù tu khổ hạnh triền miên
Trần truồng, bện tóc, tro đen xoa mình
Nhịn ăn, nằm đất, lăn sình
Sống dơ, ngồi xổm để hành xác thân
Nào đâu thanh tịnh được tâm
Nếu không trừ dứt đi phần hoài nghi.

---

(142)
Người nào sống thật trang nghiêm
Thân tâm an tịnh, giữ gìn đường tu
Bao nhiêu dục vọng diệt trừ
Không hề buông thả những hờ giác quan
Lại thêm giới hạnh chu toàn
Sinh linh chẳng hại, tính luôn ôn hòa
Dù cho ăn mặc xa hoa
Vẫn là tu sĩ, là Bà La Môn.

---

(143)
Biết điều hổ thẹn bản thân
Để mà tự chế, tự ngăn cấm mình
Thế gian ít kẻ đạt thành
Nhưng khi đạt được, thân lành biết bao
Tránh lời khiển trách khổ đau,
Như là ngựa giỏi roi nào quất đâu.

---

(144)
Giống như ngựa giỏi chạy hăng
Thêm roi thúc giục lại càng hay hơn
Ngươi mau giữ giới chuyên cần
Niềm tin, đạo đức quyết tâm giữ gìn,
Trau dồi trí tuệ vững bền
Pháp môn thiền định nên chuyên thực hành
Theo và hành đạo nhiệt thành
Để mau tiêu diệt ngọn ngành khổ đau.

---

(145)
Những người tưới nước chăm lo
Đào mương dẫn nước vào cho khắp miền,
Những người thợ vót cung tên
Cung tên lo uốn triền miên tháng ngày,
Những người thợ mộc khéo tay
Xẻ cây, uốn ván thẳng ngay tài tình,
Còn như người trí tinh anh
Chăm lo kiểm soát thân mình cho nhanh.

---

11. PHẨM GIÀ

(146)

Làm sao thích thú vui cười
Khi ta ở giữa cõi đời nóng thiêu
Lửa tham dục cháy trăm chiều
Vô minh tăm tối dập dìu vây quanh
Sao không tìm ánh quang minh
Nhờ đèn trí tuệ giúp mình thoát ra.

---

(147)

Hãy nhìn cái tấm thân này
Bề ngoài đẹp đẽ, trong đầy nhớp nhơ
Đống xương lở lói vô bờ
Mang bao tật bệnh, cứ ngờ tốt tươi
Chứa gì bền vững ở đời
Đâu tồn tại mãi mà người bận tâm.

---

(148)

Thân này suy yếu, già nua
Dễ dàng hư nát tựa như khu rừng
Tập trung bệnh tật chập chùng
Thời gian hủy hoại, cuối cùng tan đi
Có sinh có tử lạ gì.

---

(149)

Trái bầu khi tới mùa thu
Bị quăng vì héo vì khô mất rồi,
Thân này cũng vậy mà thôi
Tàn đời thành đống xương phơi bạc mầu
Nhìn xem vui thú gì đâu.

---

(150)

Thân này là một cái thành
Xây bằng xương cốt và quanh bốn bề
Quết tô máu thịt bao che
Để mà chứa chất não nề bên trong
Sự già nua, sự tử vong

Chứa chan kiêu ngạo, chất chồng dối gian.

---

(151)
Cái xe vua chúa thường đi
Trang hoàng lộng lẫy còn gì quý hơn
Rồi ra hư cũ, nát tan
Khác chi so với tấm thân con người
Dù cho chăm sóc tuyệt vời
Cũng già cũng yếu cuối đời tránh sao,
Chỉ trừ giáo pháp tối cao
Của người thánh thiện không bao giờ tàn
Luôn luôn sáng tỏ rỡ ràng
Người lành truyền tụng, vô vàn quý thay.

---

(152)
Người không chịu học, chịu nghe
Giống như bò với trâu kia vô ngần,
Trâu bò lớn mạnh thịt gân
Nhưng mà trí tuệ trăm phần y nguyên
Nào đâu phát triển được thêm.

---

(153) - (154)
Lang thang khắp nẻo luân hồi
Qua bao tiền kiếp nổi trôi ta bà
Tìm không gặp kẻ làm nhà
Chuyên gây cuộc sống diễn ra rối bời,
Nay ta bắt gặp ngươi rồi
Kẻ làm nhà hỡi, ngừng thôi đừng làm!

Rui mè ngươi đã gãy ngang
Rui mè dục vọng tan hoang đã đành,
Cột kèo ngươi cũng tan tành
Cột kèo tăm tối vô minh hại người!
Niết Bàn ta chứng đắc rồi
Bao nhiêu tham ái dứt nơi tâm này.

---

(155)
Lúc còn cường tráng thiếu niên

Đã không tạo dựng được thêm gia tài
Tu hành biếng nhác, chây lười
Đến khi luống tuổi con người giống sao
Cò già buồn đứng bờ ao
Ao khô cạn nước kiếm sao ra mồi
Chết mòn thân xác mất thôi!

---

(156)
Lúc còn cường tráng thiếu niên
Đã không tạo dựng được thêm gia tài
Tu hành biếng nhác, chây lười
Khi già nằm xuống dáng người khác chi
Cây cung bị gãy vứt kia
Buồn than dĩ vãng trôi đi mất rồi.

---

12. PHẨM CHÍNH MÌNH
(157)
Ai mà biết tự thương mình
Phải nên bảo vệ nhiệt tình bản thân
Trong ba giai đoạn đường trần
Trẻ trung, lớn tuổi và luôn về già
Người hiền trí hãy tỉnh ra
Tìm đường giác ngộ, lìa xa mê lầm.

---

(158)
Đầu tiên hãy tự đặt mình
Vào đường chân chính quang minh rạng ngời
Về sau mới giáo hóa người,
Kẻ hiền, kẻ trí luôn noi gương này
Nào ai chê trách nữa đây.

---

(159)
Muốn khuyên, muốn dạy dỗ ai
Trước tiên hãy tự sửa nơi chính mình
Đích thân gương mẫu thực hành
Rồi sau mới dạy điều lành điều hay
Sửa mình quả thật khó thay!

---

(160)
Tự mình là vị cứu tinh
Tự mình nương tựa vào mình tốt thay
Nào ai cứu được mình đây?
Tự mình điều phục hàng ngày cho chuyên
Thành ra điểm tựa khó tìm.

---

(161)
Khi mà nghiệp ác sinh ra
Do mình tự tạo, khó mà thoát thân
Nghiệp này nghiến kẻ ngu đần
Kim cương nghiến đá muôn phần giống nhau.

---

(162)
Người phá giới tự hại mình,
Như dây chùm gửi leo quanh cây vườn
Dần dần siết chết cây luôn,
Người này gieo hại bản thân vô bờ,
Gieo điều xấu, ác mong chờ
Mà quân thù địch ước mơ hại mình.

---

(163)
Làm điều gây hại cho mình
Dù cho hung ác, thật tình dễ sao,
Việc lành, việc tốt biết bao
Dù cho lợi ích làm nào dễ đâu.

---

(164)
Đám người khờ dại, ngu si
Vì nhìn sai lạc, khinh khi đạo mầu
Khinh khi giáo pháp thâm sâu
Nhạo người chánh đạo từ lâu tu hành,
Đám này rước khổ vào mình
Giống cây lau nọ khi sinh quả rồi
Sẽ liền tự diệt mà thôi.

---

(165)
Làm điều ác cũng bởi ta

Nhiễm ô cũng vậy tạo ra bởi mình
Và khi làm những điều lành
Hoặc là thanh tịnh cũng mình tạo ra,
Tịnh hay không tịnh do ta
Chính ta tự tạo, ai mà khác đâu!

---

(166)
Chớ vì lợi ích cho người
Mà quên lợi ích cho nơi chính mình
Mục tiêu giải thoát tử sinh
Ai lo lợi ích cho mình chớ quên
Quyết tâm đạt được cho bền.

---

13. PHẨM THẾ GIAN
(167)
Đừng theo dục vọng thấp hèn
Sống đừng buông thả đắm chìm bản thân
Đừng mang thành kiến sai lầm
Đừng tăng thêm mãi dương gian não phiền
Luân hồi sinh tử triền miên.

---

(168)
Luôn hăng hái, chớ buông lung
Sống theo chánh pháp vô cùng tịnh thanh
Những người chánh hạnh thực hành
Đời này cảm thấy thân mình an vui
Đời sau sung sướng thêm thôi.

---

(169)
Thực hành chánh hạnh chuyên cần
Đừng theo đường ác, chớ làm điều sai
Ai theo chánh pháp đời này
Niềm vui mãi hưởng kéo dài đời sau.

---

(170)
Tựa như bọt nước trôi sông,
Lâu đài, phố chợ bềnh bồng biển sương
Toàn là ảo ảnh vô thường

Nhìn đời như vậy còn vương vấn gì
Tử thần ta há sợ chi.

---

(171)
Dù nhìn trần thế của ta
Xa hoa lộng lẫy như là xe vua
Kẻ cuồng dại mới thích ưa
Mới mong tham đắm mê mờ ngu si
Còn như người trí thiết chi
Có đâu luyến ái, dễ gì bận tâm.

---

(172)
Người nào trước sống buông lung
Sau không phóng dật, một lòng chuyên tu
Như trăng thoát khỏi mây mù
Sáng soi trần thế, đẹp phô ánh vàng.

---

(173)
Người nào làm những việc lành
Xóa mờ nghiệp ác của mình thuở xưa
Như trăng thoát khỏi mây mù
Sáng soi trần thế, đẹp phô ánh vàng.

---

(174)
Đời này mù quáng vô vàn
Ít người thấy được rõ ràng mà thôi
Như chim thoát khỏi lưới rồi
Ít con bay thẳng hướng trời cao xa.

---

(175)
Thiên nga tung cánh thảnh thơi
Chỉ bay theo hướng mặt trời hừng đông,
Người quyền phép nhờ thần thông
Chỉ bay lượn giữa hư không dễ dàng,
Riêng người trí lớn vô vàn
Dẹp trừ dục vọng Ma quân kia rồi
Mới bay khỏi thế gian thôi.

---

(176)
Ai vi phạm giáo pháp rồi,
Ai ưa gian dối thốt lời dài lâu,
Ai tin chẳng có đời sau,
Bao điều xấu, ác họ đâu sợ gì
Sẵn sàng làm, có ngại chi.

---

(177)
Những người keo kiết ở đời
Sinh đâu vào được cõi trời mai sau
Những người ngu muội dài lâu
Ghét lời bố thí, ghét câu cúng dường,
Chỉ riêng người trí tìm đường
Mở tâm quảng đại cúng dường lòng vui
Đời sau an lạc mãi thôi.

---

(178)
Dù làm bá chủ thế gian,
Dù sinh vào chốn vẻ vang cõi trời,
Dù làm chúa tể cao vời
Chủ trì vũ trụ khắp nơi huy hoàng,
So ra cũng chẳng sánh ngang
Người xuôi dòng tới Niết Bàn thênh thang
"Nhập lưu" đắc quả vẻ vang.

---

14. PHẨM ĐỨC PHẬT
(179)
Chẳng ai hơn nổi con người
Đã từng thắng phục được nơi dục tình
Người như vậy chính thân mình
Ở đời không sợ dục tình dõi theo
Mênh mông Phật giới cao siêu
Tham, sân, si dấu tích đều còn đâu
Các ngươi cám dỗ dễ nào.

---

(180)
Lưới mê được giải tỏa rồi
Dục tình kia khó tìm người dõi theo

Mênh mông Phật giới cao siêu
Tham, sân, si dấu tích đều còn đâu
Các ngươi cám dỗ dễ nào!

---

(181)
Người hiền trí chuyên tu thiền
Ưa hương giải thoát, thích miền tịnh yên
Nghĩ suy giác ngộ vô biên
Chúng sinh yêu kính, chư thiên nể vì.

---

(182)
Khó mà sinh được làm người,
Rồi ra sống được trọn đời khó hơn,
Được nghe chánh pháp tuyên dương
Cũng là điều khó trăm đường mà thôi,
Duyên may gặp Phật ra đời
Là điều hy hữu, tuyệt vời biết bao.

---

(183)
Chớ làm điều ác bao giờ
Làm điều lành tốt người chờ, người mong
Giữ tâm, giữ ý sạch trong
Là lời Phật dạy ghi lòng chớ quên.

---

(184)
Phật thường dạy đã lâu rồi
Niết Bàn là chốn tuyệt vời cao siêu
Cũng như nhẫn nhục trăm chiều
Lấy điều khổ hạnh làm điều tối cao,
Xuất gia chẳng hại ai nào
Sa Môn tu tập nỡ sao hại người.

---

(185)
Chớ nên phỉ báng một ai
Đừng gây tổn hại cho người xung quanh
Giữ gìn giới luật nghiêm minh
Uống ăn chừng mực cho thành thói quen
Lánh riêng sống chỗ tịnh yên

Chuyên tu thiền định, hướng miền thanh cao
Lời chư Phật dạy lành sao!

---

(186) - (187)
Dù cho mưa xuống bạc vàng
Cũng đâu thỏa mãn lòng tham con người
Người hiền trí biết rõ thôi
Dục tình vui ít để rồi khổ thêm,

Cõi trời cao ngất từng trên
Dục tình dù có, chớ nên ham cầu,
Người con Phật hiểu pháp mầu
Chỉ mong tham ái được mau diệt trừ.

---

(188) - (192)
Loài người hãi sợ kinh hoàng
Nên tìm nhiều chỗ vội vàng quy y
Thánh thần núi nọ, rừng kia
Hoặc nơi cây cối, tháp bia, miếu đền

Nào đâu nương tựa được yên Quy y như vậy não phiền còn vương,

---

Nếu quy y Phật, Pháp, Tăng Riêng phần trí tuệ vinh thăng nhiệm mầu

---

Hiểu ra Tứ Đế thâm sâu:
Biết rằng trần thế khổ đau là gì,
Hiểu ra nguồn gốc khổ kia,
Biết đường diệt hết khổ đi là rồi
Biết Bát Chánh Đạo tuyệt vời
Tám đường chân chính con người nên theo

Quy y chỗ đó cao siêu An toàn, giải thoát trăm điều khổ đau.

---

(193)
Khó mà gặp được thánh nhân
Là người trí tuệ muôn phần cao siêu

Người như vậy chẳng có nhiều,
Chỗ nào kẻ trí sớm chiều sinh ra
Gia đình hạnh phúc chan hòa.

---

(194)
Vui thay đức Phật ra đời!
Vui thay giáo pháp giảng nơi cõi trần!
Tăng hòa hợp đẹp muôn phần!
Đẹp thay giới luật xa gần đồng tu!

---

(195) - (196)
Cúng dường vị đáng cúng dường
Phật hay đệ tử thân thương của Ngài
Là người khắc phục, anh tài
Vượt qua chướng ngại, thoát ngoài lo âu

Không còn phiền não muộn sầu
Lửa tham, lửa dục từ lâu tắt rồi
Cúng dường như thế tuyệt vời
Gây bao công đức nào ai sánh cùng.

---

15. PHẨM AN LẠC
(197)
Ở ngay giữa đám nhân sinh
Dù người hờn oán, nếu mình thảnh thơi
Sống không thù hận cùng người
Thật là sung sướng, cuộc đời thơm hương.

---

(198)
Ở ngay giữa đám nhân sinh
Khi người đau ốm, nếu mình thảnh thơi
Sống không tật bệnh trong người
Thật là sung sướng, cuộc đời thơm hương.

---

(199)
Ở ngay giữa đám nhân sinh
Mặc người tham ái, nếu mình thảnh thơi

Sống không dục vọng như người
Thật là sung sướng, cuộc đời thơm hương.

---

(200)
Chúng ta hạnh phúc vô biên
Khi không chướng ngại, não phiền nổi trôi
Sống đời hỷ lạc tuyệt vời
Tựa như những vị cõi trời Quang Âm.

---

(201)
Khi mà thắng lợi vẻ vang
Sinh ra thù oán ngập tràn. Nguy thay!
Khi mà thất bại chua cay
Sinh ra đau khổ chất đầy tâm can!
Chi bằng thắng bại chẳng màng
Cuộc đời tịnh lạc, bình an vô cùng.

---

(202)
Lửa nào lại sánh được ngang
Lửa tham lửa dục cháy tan dữ dằn,
Ác nào lại sánh cho bằng
Ác sân ác hận hung hăng oán hờn,
Khổ nào lại vượt được hơn
Khổ thân ngũ uẩn hợp tan sớm chiều,
Vui kia so sánh đủ điều
Sao bằng vui chốn cao siêu Niết Bàn.

---

(203)
Đói là chứng bệnh lớn lao,
Vô thường ngũ uẩn khổ đau nhất đời,
Nếu ai hiểu đúng vậy rồi
Coi như đạt đến cực vui Niết Bàn.

---

(204)
Ai không bệnh, lợi nhất đời
Ai mà biết đủ là người giàu sang
Ai thành tín là bạn vàng
Và nơi cực lạc: Niết Bàn là đây.

---

(205)
Ai từng vui sống một mình
Ai từng hưởng thú an bình, tịnh yên
Sẽ không đau khổ não phiền
Niềm vui chánh pháp hưởng thêm dạt dào.

---

(206)
Lành thay gặp được thánh nhân
Cạnh người ta hưởng thêm phần an vui,
Muốn cho hạnh phúc lâu dài
Những người ngu dại ta thời tránh mau.

---

(207)
Sống chung, thân cận người ngu
Lúc nào cũng thấy buồn lo phập phồng,
Khổ thay gần kẻ ngu đần
Khác nào sống cạnh địch quân hiểm nghèo,
Sống cùng người trí lành nhiều
Vui như bên kẻ thân yêu, họ hàng.

---

(208)
Đúng như vậy! Thật rõ ràng:
Nếu gần gũi được những hàng thánh nhân,
Người hiền trí, người đa văn
Những người trì giới thành tâm, kiên trì
Nên theo gót họ mọi bề
Như trăng theo mãi đường đi sao trời.

---

16. PHẨM YÊU THÍCH
(209)
Siêng làm việc chẳng đáng làm
Lơ là những việc vô vàn thiết thân
Quên đi mục đích tối cần
Chạy theo dục lạc muôn phần lầm sai
Ai mà như vậy muôn đời
Tỵ hiềm, ganh ghét những người chuyên tu.

---

(210)
Chớ kề cận kẻ yêu thương,
Chớ gần gũi kẻ mình thường chẳng ưa,
Ở đời khổ mấy cho vừa
Khi yêu không gặp, khi ưa chẳng kề
Cũng đau cũng đớn kể chi
Ghét này phải gặp, oán kia phải kề.

---

(211)
Đừng yêu đến độ say mê
Kẻo khi ly biệt não nề héo hon
Nếu mà yêu ghét không còn
Chẳng chi ràng buộc, tâm hồn thảnh thơi.

---

(212)
Khởi từ tình ái sinh ra
Chứa chan hãi sợ, chan hòa lo âu
Thân yêu, tình ái lìa mau
Chẳng còn lo sợ, ưu sầu tiêu tan.

---

(213)
Khởi từ luyến ái sinh ra
Chứa chan hãi sợ, chan hòa lo âu
Mến thương, luyến ái lìa mau
Chẳng còn lo sợ, ưu sầu tiêu tan.

---

(214)
Khởi từ hỷ ái sinh ra
Sinh lo, sinh sợ khó mà tránh đi
Khi mà hỷ ái xa lìa
Chẳng còn lo sợ chút gì nữa đâu.

---

(215)
Khởi từ dục ái sinh ra
Sinh lo, sinh sợ khó mà tránh đi
Khi mà dục ái xa lìa
Chẳng còn lo sợ chút gì nữa đâu.

---

(216)
Khởi từ tham ái sinh ra
Sinh lo, sinh sợ khó mà tránh đi
Khi mà tham ái xa lìa
Chẳng còn lo sợ chút gì nữa đâu.

---

(217)
Người mà giới hạnh chu toàn
Sáng soi trí tuệ, vững vàng đạo tâm
Bao điều chân lý thấm nhuần
Làm tròn bổn phận mười phân vẹn mười
Là người đáng kính tuyệt vời.

---

(218)
Ai mà tâm nguyện dạt dào
Mong tìm lên chốn tối cao Niết Bàn
Thú vui ái dục chẳng màng
Đáng tôn bậc ấy là hàng "thượng lưu".

---

(219) - (220)
Hãy nhìn người khách ly hương
Lâu ngày an ổn từ phương xa về
Bà con cùng với bạn bè
Hân hoan chào đón tràn trề niềm vui,

Người làm lành cũng vậy thôi
Tạo ra nghiệp phước để rồi mất đâu
Qua đời này đến đời sau
Bao nhiêu nghiệp phước khác nào người thân
Đón mừng họ rất ân cần.

---

17. PHẨM PHẪN NỘ
(221)
Lìa mau lòng giận dữ đi
Chớ hề ngạo mạn, chớ hề kiêu căng
Hãy mau giải thoát buộc ràng
Đừng ham danh sắc, đừng màng thân tâm
Không còn dục vọng xa gần

Khổ đau sẽ chẳng quẩn chân gây phiền.

---

(222)
Khi cơn giận dữ bùng ra
Ai mà ngăn được mới là người hay
Giỏi như hãm lại được ngay
Chiếc xe đang chạy chở đầy, phóng nhanh,
Nếu không thì bản thân mình
Cầm cương hờ hững tài tình gì đâu.

---

(223)
Lấy từ bi, lấy ôn hòa
Thắng cơn nóng giận bùng ra thét gầm
Lấy hiền lành, lấy thiện tâm
Thắng lòng hung ác bất nhân khó lường
Lấy tâm bố thí cúng dường
Thắng hàng keo kiệt, thắng phường tham lam
Lấy chân thật để đập tan
Những trò hư ngụy, dối gian ở đời.

---

(224)
Nói lời chân thật luôn luôn,
Dẹp cơn nóng giận dỗi hờn khó coi,
Dù ta có ít của thôi
Cũng chia bố thí cho người đến xin,
Nhờ ba việc tốt lành trên
Đưa ta đến cõi chư thiên, cõi trời.

---

(225)
Bậc hiền lương chẳng hại ai
Thân tâm lo chế ngự hoài trước sau
Đến nơi bất tử thật mau
Niết Bàn chốn ấy hết sầu, hết bi.

---

(226)
Những người giác tỉnh thường xuyên
Dốc lòng tu tập ngày đêm chuyên cần
Quyết tâm hướng đến Niết Bàn

Thì bao phiền não tiêu tan chẳng còn.

---

(227)
Người con Phật hãy nghe đây
Chuyện không phải chỉ đời này mà thôi
Từ đời xưa đã nói rồi:
“Làm thinh thời sẽ có người chê bai,
Nói nhiều cũng bị chê hoài,
Dù cho nói ít cũng người chê thôi”.
Làm người không bị chê cười
Thực là chuyện khó ở nơi cõi trần.

---

(228)
Ở đời toàn bị chê bai
Hay toàn nghe tiếng người ngoài khen ta
Từ xưa chẳng thấy xảy ra,
Tìm trong hiện tại thật là khó sao,
Tương lai cũng chẳng có nào.

---

(229) - (230)
Hàng ngày tự xét bản thân
Tránh bao hành động sai lầm xấu xa
Luôn luôn trí tuệ phô ra
Nêu gương phẩm hạnh sáng lòa không trung

Tựa vàng ròng, quý vô cùng
Ai mà còn dám tìm đường chê bai
Chư thiên cũng tán dương hoài
Phạm thiên, người trí hết lời ngợi khen.

---

(231)
Giữ gìn kiểm soát Thân người
Đừng vì nóng giận để rồi làm sai
Thân đừng làm ác, hại ai
Làm lành, làm thiện miệt mài tu thân.

---

(232)

Giữ gìn kiểm soát Lời người
Đừng vì nóng giận để rồi nói sai
Lời đừng nói ác, hại ai
Nói lành, nói thiện miệt mài tu thân.

---

(233)
Giữ gìn kiểm soát Ý người
Đừng vì nóng giận để rồi nghĩ sai
Ý đừng nghĩ ác, hại ai
Nghĩ lành, nghĩ thiện miệt mài tu thân.

---

(234)
Những người trí, những kẻ hiền
Luôn lo kiểm soát, giữ gìn tấm thân
Lời ăn tiếng nói lo luôn
Lại lo cho ý, cho tâm của mình
Chăm lo ba nghiệp nhiệt tình.

---

18. PHẨM DƠ BẨN
(235)
Ngươi nay giống lá héo khô
Diêm vương sứ giả đang chờ đợi ngươi
Đứng trên ngưỡng cửa tử rồi
Hành trang, lương thực ngươi thời không mang
Không hề chuẩn bị kỹ càng
Chuyến đi thăm thẳm vô vàn dài lâu.

---

(236)
Hãy lo tự tạo cho mình
Một hòn đảo để tu hành bình an
Tinh cần, trí tuệ, khôn ngoan
Gột đi dục vọng, phá tan não phiền
Bước lên cảnh giới chư thiên.

---

(237)
Đời ngươi sắp lụn sắp tàn
Ngươi đang lê bước đến gần diêm vương
Không nơi ngơi nghỉ dọc đường

Hành trang, lương thực không mang theo mình
Không hề chuẩn bị hành trình.

---

(238)
Hãy lo tự tạo cho mình
Một hòn đảo để tu hành bình an
Tinh cần, trí tuệ, khôn ngoan
Gột đi dục vọng, phá tan não phiền
Sẽ không quay trở về miền
Quẩn quanh sinh lão, triền miên luân hồi.

---

(239)
Từng giây, từng phút, từng giờ
Những người hiền trí âu lo trừ dần
Bao nhiêu dơ bẩn bản thân
Như thợ vàng mãi chuyên cần khổ công
Gột trừ cặn bã cho xong
Giữ lại toàn chất vàng ròng mà thôi.

---

(240)
Sét kia do sắt sinh ra
Để rồi trở lại ăn qua sắt này
Khác chi nghiệp ác người gây
Nghiệp kia trở lại hại ngay người rồi
Đưa người vào cõi ác thôi.

---

(241)
Không chuyên tụng niệm, uổng kinh
Không siêng chăm sóc, hại nhanh cửa nhà
Biếng lười, thân sắc xấu xa;
Buông lung, tâm lạc nẻo tà nhớp nhơ
Vì canh phòng quá ơ hờ.

---

(242)
Hư thân, mất nết, hạnh tà
Vết nhơ đối với đàn bà tính hoang,
Lòng người keo kiệt, tham lam
Vết nhơ của kẻ không ham cúng dường,

Nhưng riêng tội ác, bất lương
Luôn là một vết nhơ trong cõi này
Và luôn trong cõi tới đây.

---

(243)
Điều dơ bẩn, việc xấu xa
Đứng đầu tất cả chính là vô minh
Tỳ Kheo nên diệt tận tình
Diệt trừ cho hết vô minh, ngu đần
Thành người thanh tịnh thân tâm.

---

(244)
Sống không xấu hổ bao giờ
Lại thêm lỗ mãng giống như quạ diều
Chê bai, khoác lác đủ điều
Khoa trương, ngạo mạn, tự kiêu tháng ngày
Sống như vậy thật dễ thay!

---

(245)
Sống mà hổ thẹn răn mình
Thường cầu thanh tịnh, dục tình chẳng ham
Tính tình khiêm tốn vô vàn
Nghĩ suy sáng suốt, tinh thần sạch trong
Sống như vậy mới khó khăn!

---

(246) - (247)
Ai mà có thói sát sinh
Nói năng gian dối, tính tình tà dâm
Say sưa, trộm cắp, hư thân

Sống đời như thế trầm luân vô vàn Coi như ngay cõi nhân gian Tự đào bỏ mất thiện căn của mình.

---

(248)
Các ngươi nên biết rõ rằng
Dễ gì chế ngự việc làm ác đâu
Tham lam, tội lỗi hố sâu

Kéo ta xuống chốn khổ đau đời đời.

---

(249)
Do lòng tin, bởi niềm vui
Người người bố thí, nơi nơi cúng dường
Kẻ mà tâm xấu buông lung
Thấy ai được hưởng, trong lòng ghét ganh
Ngày đêm sẽ mãi quẩn quanh
Không hề an tịnh tâm mình được lâu.

---

(250)
Chỉ riêng người hiểu pháp mầu
Nên lòng ganh ghét trước sau diệt trừ
Ngày đêm hương đạo thơm đưa
Cõi lòng an tịnh, tâm tư thanh nhàn.

---

(251)
Lửa nào có thể sánh ngang
Lửa tham dục nọ dữ dằn vô biên,
Không còn cố chấp nào bền
Bằng tâm sân hận nổi lên cấp kỳ,
Lưới nào trói buộc dầm dề
So ra với lưới ngu si buộc ràng,
Sông nào chìm đắm cho bằng
Dòng sông ái dục cuốn phăng bao người.

---

(252)
Lỗi người dễ thấy biết bao
Lỗi ta khó thấy ai nào muốn khui,
Lỗi người cứ cố phanh phui
Như tìm trấu lẫn trong nồi gạo kia
Lỗi ta lại giấu giếm đi
Tựa người săn bắn muốn che dấu mình
Hay như con bạc cố tình
Cờ gian bạc lận lưu manh giấu bài.

---

(253)
Nếu ta thấy được lỗi người

Tâm ta nóng giận tức thời dễ sinh
Tăng thêm phiền não thật nhanh,
Xa lìa an tịnh, quẩn quanh muộn sầu,
Lỗi người chẳng để tâm lâu
Còn chi sầu muộn, còn đâu não phiền.

---

(254)
Hư không đâu dấu vết chi,
Bên ngoài chánh pháp dễ gì tìm ra
Bóng Sa Môn tỏa hương xa,
Riêng điều hư vọng tâm tà ngu si
Chúng sinh thích thú say mê,
Như Lai hư vọng đã lìa từ lâu
Bao nhiêu chướng ngại còn đâu.

---

(255)
Hư không đâu dấu vết chi,
Bên ngoài chánh pháp dễ gì tìm ra
Bóng Sa Môn tỏa hương xa,
Còn như năm uẩn thường là chóng tan
Vì rằng vật chất dễ tàn,
Riêng chư Phật với thời gian trường tồn
Không hề dao động chập chờn.

---

19. PHẨM TRỌNG PHÁP
(256)
Người mà phân xử vội vàng
Tỏ ra khinh suất. Công bằng còn đâu!
Chánh, tà phân biệt trước sau
Mới là kẻ trí, đạo mầu luôn theo.

---

(257)
Không hề khinh suất sai lầm
Đúng theo luật pháp, luôn luôn công bình
Hộ trì chánh pháp nhiệt tình
Mới là lãnh đạo tinh anh hàng đầu
Nương theo luật pháp dài lâu.

---

(258)
Nào đâu cứ phải nhiều lời
Mới là kẻ trí, chuyện đời tinh thông
Ai mà an tịnh thân tâm
Oán thù, hãi sợ trăm phần dẹp nhanh
Mới là người trí xứng danh.

---

(259)
Nào đâu cứ phải nói nhiều
Là người chánh pháp chuyên theo hộ trì,
Ai tuy ít học, ít nghe
Nhưng mang chánh pháp quyết đi thực hành
Chẳng buông lung, rất tâm thành
Hộ trì như vậy xứng danh hàng đầu.

---

(260)
Chỉ vì mái tóc bạc đầu
Mà xưng trưởng lão (*) có đâu hợp tình,
Vì cao tuổi tự xưng mình
Là bậc trưởng lão cũng thành khó nghe
Danh suông, rỗng tuếch còn chi.
_____ (*) Trưởng lão: tiếng tôn xưng người đã giữ giới Tỳ Kheo mười năm trở lên. _____

(261)
Ai mà chân lý đã thông
Giữ theo chánh hạnh luôn luôn tâm thành
Không hề sát hại sinh linh
Tự mình chế phục chính mình trước sau
Hạng người trí tuệ dạt dào
Nhiễm ô thanh lọc từ lâu hết rồi
Xứng danh trưởng lão ở đời.

---

(262)
Người hay ganh tị, dối gian
Lại thêm ích kỷ, kiêu căng ở đời
Dù cho ăn nói có tài
Dù cho tướng mạo bề ngoài bảnh bao
Chắc đâu được liệt ngay vào

Thành người lương thiện dễ nào hơn ai!

---

(263)
Chỉ riêng người trí người hiền
Diệt lòng sân hận não phiền cho mau
Đoạn trừ tận gốc từ lâu
Là người lương thiện ai nào sánh ngang.

---

(264)
Người mà nói dối, nói sai
Lại thêm phá giới, sống đời buông lung
Dù đầu cạo tóc hết luôn
Cũng chưa xứng gọi Sa Môn tu hành
Huống còn tham dục đầy mình
Làm sao lại xứng trở thành Sa Môn.

---

(265)
Bao nhiêu điều ác ở đời
Dù cho lớn, nhỏ ai người dứt luôn
Chính nhờ điều ác không còn
Xứng danh được gọi Sa Môn tu hành.

---

(266)
Chỉ đi khất thực từng nhà
Làm sao đủ gọi được là Tỳ Kheo,
Người tu chân chánh phải theo
Bao nhiêu giới luật là điều tối cao
Gọi Tỳ Kheo xứng làm sao,
Chỉ riêng khất thực lẽ nào xứng danh.

---

(267)
Bao nhiêu thiện, ác vượt xong
Tu hành thanh tịnh, tác phong cao vời
Sống đầy hiểu biết ở đời
Xứng danh được gọi là người Tỳ Kheo.

---

(268)

Kẻ ngu đần dù lặng yên
Đâu thành một vị thánh hiền ẩn danh,
Nhưng người trí tuệ tinh anh
Cầm cân nảy mực phân ranh tỏ tường
Chọn lành, bỏ dữ chẳng màng
Mới là ẩn sĩ thuộc hàng xứng danh.

---

(269)
Chọn lành, bỏ dữ cho nhanh
Nội giới, ngoại giới biết rành cả hai
Thế gian hai chốn trong ngoài
Suốt thông ngũ uẩn đôi nơi ngọn ngành
Của người lẫn của chính mình
Mới là ẩn sĩ, xứng danh thánh hiền.

---

(270)
Sinh linh sát hại triền miên
Thánh hiền đâu xứng là tên của mình,
Không còn sát hại sinh linh
Thánh hiền mới thật xứng danh vô cùng.

---

(271) - (272)
Không vì giới luật luôn theo
Không vì học rộng, nghe nhiều giỏi thêm
Không vì chứng ngộ tu thiền
Hay là cô độc sống riêng một mình

Mà cho là đã đạt thành
“Niềm vui giải thoát, hương lành xuất gia
Phàm phu không thể sánh qua!”
Tỳ Kheo chớ có tỏ ra bằng lòng
Khi mà trừ diệt chưa xong
Mê lầm, phiền não còn trong tâm mình.

---

20. PHẨM CON ĐƯỜNG
(273)
Con đường cao thượng hàng đầu
Là “Bát Chánh Đạo” nhiệm mầu biết bao,

Bốn điều chân lý tối cao
Là "Tứ Diệu Đế" dễ nào sánh ngang,
Không còn luyến ái vấn vương
Là điều cao thượng thơm hương Niết Bàn,
Trong loài động vật hai chân
Thì Đấng Toàn Giác vô ngần tối cao.

---

(274)
Con đường duy nhất dẫn vào
Đâu còn tìm được đường nào khác hơn
Khiến cho thanh tịnh nhãn quan,
Các ngươi theo đúng lối vàng nói trên
Ma vương mê loạn ngay liền
Chẳng còn dục vọng gây phiền cho ngươi.

---

(275)
Thuận tu theo chánh đạo rồi
Bao nhiêu khổ não tức thời tiêu tan,
Sau khi chứng ngộ đạo vàng
Biết phương cách diệt vô vàn chông gai
Diệt bao chướng ngại hại người
Ta nay truyền dạy các ngươi con đường.

---

(276)
Các ngươi phải tự gắng công
Ta là thầy dạy chỉ đường mà thôi
Con đường giác ngộ tuyệt vời,
Tự ngươi thiền định theo nơi đúng đường
Thoát ra khỏi lưới Ma vương.

---

(277)
Mọi sinh vật vốn "vô thường"
Trí người nếu hiểu tận tường như trên
Thoát ly ngay mọi não phiền
Theo đường thanh tịnh vào miền sạch trong.

---

(278)
Mọi sinh vật vốn "khổ đau"

Trí người sáng suốt hiểu mau điều này
Não phiền sẽ thoát ly ngay
Theo đường thanh tịnh tràn đầy sạch trong.

---

(279)
Mọi sinh vật có thật đâu
Thảy đều "vô ngã", "ta" nào là "ta"
Trí người nếu hiểu rõ ra
Thoát ly phiền não cho xa tức thời,
Theo đường thanh tịnh tuyệt vời.

---

(280)
Lúc cần nỗ lực lại lười
Dù đang cường tráng, dù thời thiếu niên,
Tinh thần suy nhược triền miên
Còn đâu trí tuệ mà tìm được ra
Con đường ngộ đạo thơm hoa.

---

(281)
Lời nên thận trọng mọi bề,
Ý luôn kiềm chế chớ hề buông lung,
Thân đừng làm ác, bất lương
Cố mà thanh lọc ba đường kể trên
Sẽ mau chứng đạo thánh hiền.

---

(282)
Tu thiền trí tuệ phát sinh,
Bỏ thiền trí tuệ rời mình trôi ngay
Ai mà thông suốt điều này
Biết so lợi hại, dở hay đôi đường
Tự mình nỗ lực tăng cường
Thêm phần trí tuệ ngát hương thơm lành.

---

(283)
Đốn rừng nhưng chớ chặt cây,
Đốn rừng tham ái với đầy sân si
Chính do rừng dục vọng kia
Mà bao sợ hãi dễ bề sinh ra

Rừng to, rừng nhỏ quanh ta
Cả hai rừng đó mau mà đốn đi,
Các Tỳ Kheo hãy thoát ly
Thoát rừng dục vọng muôn bề tối tăm.

---

(284)
Dây tình nam nữ, gái trai
Nếu mà chưa dứt, còn hoài vương mang
Thì tâm, ý vẫn buộc ràng
Như bê bú mẹ luôn ham, chẳng rời.

---

(285)
Dây tình ái hãy dứt liền
Như tay ngắt bỏ cành sen thu tàn
Siêng tu an tịnh đạo vàng
Là đường Phật dạy tìm sang Niết Bàn.

---

(286)
“Nơi đây ta ở mùa mưa,
Đông về, hạ tới cũng ưa chốn này”
Người ngu nghĩ dại khờ thay
Nào hay nguy hiểm cạnh ngay tử thần
Luôn luôn cái chết rất gần.

---

(287)
Người mà tâm mãi hằng ngày
Cháu con, gia sản đắm say chẳng ngừng
Khó mà thoát khỏi tử thần
Giống như thảm họa xóm làng ngủ say
Bị cơn nước lũ cuốn ngay.

---

(288) - (289)
Tử thần khi đến kêu mình
Bà con thân thuộc cũng đành bó tay
Cha con tình có tràn đầy
Dễ gì giúp được nhau ngay lúc này.

Khi ta hiểu lẽ trên đây
Người nào giới hạnh hàng ngày luôn theo
Lại thêm trí tuệ cao siêu
Sẽ mau mở lối đi nhiều hương hoa
Niết Bàn chốn đó tìm qua.

---

21. PHẨM TẠP LỤC
(290)
Nếu niềm vui nhỏ buông đi
Đón về hạnh phúc trăm bề lớn hơn,
Người khôn vui nhỏ chẳng vương
Đón niềm vui lớn ngát hương tâm hồn.

---

(291)
Gieo đau gieo khổ cho người
Để mong cầu được niềm vui cho mình
Sẽ gây oán hận thật tình
Không sao thoát khỏi quẩn quanh hận thù.

---

(292)
Việc nên làm lại không làm
Đi làm những việc không cần thiết chi
Những người phóng túng kiêu kỳ
Não phiền, tội lỗi ắt thì gia tăng.

---

(293)
Những người cần mẫn siêng năng
Thường lo quán sát kỹ càng bản thân
Không làm những việc chẳng cần,
Việc cần cố gắng chu toàn cho xong
Suy tư, sáng suốt, tinh khôn
Não phiền, tội lỗi không còn vương mang.

---

(294)
Trừ mẹ ái dục cho mau, (*)
Trừ cha kiêu ngạo, tự hào, khoe khoang, (**)
Trừ hai Vua nọ kiêu căng
Tham vọng, hiếu chiến, ý càng lầm sai

Chẳng tin nhân quả, luân hồi
Khó mà giải thoát, muôn đời hại dân,
Trừ thêm vương quốc kia luôn
Hạ mười hai xứ: sáu trần, sáu căn
Tự mình làm chủ giác quan
Tạo ra an lạc thân tâm bội phần,
Trừ luôn cả vị đại thần
Bo bo gìn giữ kho tàng quốc vương
Khác gì một kẻ lầm đường
Ham mùi luyến ái, vấn vương cuộc đời
Trừ xong mọi việc trên rồi
Vị A La Hán thảnh thơi cõi lòng
Ra đi, sầu muộn chẳng còn.

_____

(*) (**) Đây là lời ẩn dụ. Trừ mẹ ái dục, trừ cha ngã mạn không phải là trừ Cha Mẹ thật của mình. Ý nói đã diệt trừ xong các nguyên nhân khiến con người phải tái sinh trong cõi đời này. Diệt trừ xong ái dục và ngã mạn để thoát khỏi vòng luân hồi.

---

(295)
Trừ mẹ ái dục cho mau, (*)
Trừ cha kiêu ngạo, tự hào luôn luôn, (**)
Trừ hai Vua Bà La Môn
Luôn mang tư tưởng sai lầm mãi thôi
Chẳng tin nhân quả luân hồi
Khó mà giải thoát, muôn đời ngu si
Trừ con đường nọ hiểm nguy
Giăng năm chướng ngại ngăn che mắt trần
Giống năm vị tướng dữ dằn
Hoài nghi là tướng đứng hàng thứ năm,
Trừ xong mọi việc khó khăn
Vị A La Hán thênh thang cõi lòng
Ra đi, sầu muộn chẳng còn.

_____

(*) (**) Đây là lời ẩn dụ. Trừ mẹ ái dục, trừ cha ngã mạn không phải là trừ Cha Mẹ thật của mình. Ý nói đã diệt trừ xong các nguyên nhân khiến con người phải tái sinh trong cõi đời này. Diệt trừ xong ái dục và ngã mạn để thoát khỏi vòng luân hồi.

---

(296)
Những người đệ tử Phật Đà

Đêm ngày tỉnh giác để mà nghĩ suy
Nghĩ về Đức Phật từ bi
Một lòng tưởng niệm sớm khuya chuyên cần.

---

(297)
Những người đệ tử Phật Đà
Đêm ngày tỉnh giác để mà nghĩ suy
Nghĩ về Chánh Pháp từ bi
Một lòng tưởng niệm sớm khuya chuyên cần.

---

(298)
Những người đệ tử Phật Đà
Đêm ngày tỉnh giác để mà nghĩ suy
Nghĩ về Giáo Hội từ bi
Chư Tăng hòa hợp sớm khuya tu hành.

---

(299)
Những người đệ tử Phật Đà
Đêm ngày tỉnh giác để mà nghĩ suy
Sắc thân bất tịnh kể chi
Nên tìm hiểu rõ mọi bề cho mau.

---

(300)
Những người đệ tử Phật Đà
Đêm ngày tỉnh giác để mà nghĩ suy
Về niềm vui lớn kể chi:
Chớ gây tổn hại chút gì cho ai

---

(301)
Những người đệ tử Phật Đà
Đêm ngày tỉnh giác để mà nghĩ suy
Về niềm vui lớn kể chi:
Lo tu thiền định sớm khuya chuyên cần.

---

(302)
Khó thay diệt ái dục rồi
Để mà vui sống cuộc đời xuất gia,

Khó thay cuộc sống tại nhà
Trần gian sinh hoạt thật là thương đau,
Khổ thay phải sống gần nhau
Khi không ý hợp tâm đầu êm xuôi,
Khổ thay cứ mãi nổi trôi
Trong vòng sinh tử luân hồi quẩn quanh,
Vậy lo vượt thoát cho nhanh
Khổ đau nơi ấy, tử sinh chốn này.

---

(303)
Tâm ai tràn ngập niềm tin
Lại thêm giới hạnh giữ gìn thanh cao
Có thêm tài đức dồi dào
Đi đâu cũng được đón chào tôn vinh.

---

(304)
Người lành dầu ở chốn xa
Vẫn luôn tỏ rạng như là núi cao,
Còn như người ác lạ sao
Dù cho kề cận ai nào thấy đâu
Như tên bắn giữa đêm thâu.

---

(305)
Một mình đi đứng nằm ngồi
Chẳng hề buồn chán sống nơi âm thầm
Tự mình điều phục thân tâm
Dù trong rừng vắng muôn phần sống vui.

---

22. PHẨM ĐỊA NGỤC
(306)
Nói lời xảo trá dối gian,
Làm rồi lại chối không làm, không hay
Ai mà tạo những nghiệp này
Chết vào địa ngục đọa đày tránh đâu
Làm người ty tiện dài lâu.

---

(307)
Dù cho mặc lắm cà sa

Nhưng mà hạnh ác, gian tà chẳng ngăn
Sau vì nghiệp ác mình làm
Chết vào địa ngục gian nan đọa đày.

---

(308)
Hay phá giới, chẳng tu hành
Thà nuốt sắt đỏ vào mình nóng ran
Như cho lửa cháy đốt thân
Còn hơn thọ lãnh nhân dân cúng dường.

---

(309)
Buông lung theo vợ, chồng người
Mắc vào bốn nạn khiến đời bất an:
Bản thân tội lỗi vương mang,
Ngủ đêm trằn trọc, tâm can rối bời
Bà con khinh bỉ chê cười
Chết vào địa ngục là nơi đọa đày.

---

(310)
Mang về vô phước cho mình,
Đọa làm ác thú. Cuộc tình vui chi
Vì đang lo sợ mọi bề,
Thêm Vua phạt tội nặng nề bản thân,
Cho nên phải giữ thân tâm
Vợ, chồng người chớ tà dâm hoang đàng.

---

(311)
Cỏ kia sắc tựa lưỡi dao
Những người vụng dại nắm vào đứt tay,
Sa Môn tà hạnh còn đầy
Tất nhiên địa ngục đọa ngay tức thì.

---

(312)
Ai mà phóng đãng buông lung
Không theo giới cấm, vô cùng nhiễm ô
Sống đời đạo hạnh đáng ngờ
Không sao chứng quả, khó mà thành công.

---

(313)
Việc cần làm, phải nên làm
Làm cho hết sức, tận tâm, nhiệt tình,
Xuất gia mà chẳng giữ mình
Hành vi phóng đãng, tu hành buông lơi
Chỉ gieo cát bụi cho đời.

---

(314)
Đừng làm ác, chẳng lợi gì!
Gieo đi độc ác, gặt về khổ đau
Làm lành, làm tốt cho mau
Không hề hối tiếc, trước sau đẹp lòng.

---

(315)
Tựa như thành ở biên cương
Trong ngoài phòng thủ kỹ càng nghiêm minh
Ta nên phòng hộ thân mình
Chớ nên chểnh mảng mặc tình buông lung,
Buông lung nguy hiểm vô cùng
Đọa đày địa ngục trong chừng phút giây.

---

(316)
Việc không đáng hổ thẹn gì
Mà ta hổ thẹn, lạ kỳ làm sao?
Việc kia đáng thẹn biết bao
Mà ta chẳng thẹn chút nào cho cam
Cứ ôm nhận định sai lầm
Đọa đày địa ngục trăm phần tránh đâu!

---

(317)
Việc không đáng sợ hãi gì
Mà ta sợ hãi, lạ kỳ làm sao?
Việc kia đáng sợ biết bao
Mà ta chẳng sợ chút nào cho cam
Cứ ôm nhận định sai lầm
Đọa đày địa ngục trăm phần tránh đâu!

---

(318)

Việc không lầm lỗi chút gì
Mà ta tưởng lỗi, lạ kỳ làm sao?
Việc kia lầm lỗi biết bao
Mà không thấy được chút nào cho cam
Cứ ôm nhận định sai lầm
Đọa đày địa ngục trăm phần tránh đâu!

---

(319)
Khi làm lỗi, nhận lỗi mình
Khi không làm lỗi biết rành rằng không
Nghĩ suy sáng suốt luôn luôn
Đúng sai, phải trái nhận chân đôi đường
Cảnh nhàn chờ đón thơm hương.

---

23. PHẨM VOI
(320)
Như voi ra trước trận tiền
Luôn luôn hứng chịu cung tên bắn mình
Như Lai nhẫn nhục tu hành
Chịu điều phỉ báng cũng đành lòng thôi,
Sống vô tư cách lắm người
Xa điều giới luật, ghét nơi cửa Thiền.

---

(321)
Luyện voi dự hội, tài thay
Luyện voi vua cưỡi cũng hay vô cùng,
Nhưng mà nếu luyện được lòng
Luôn luôn nhẫn nhục, chẳng còn nổi sân
Khi nghe phỉ báng bản thân
Mới là điêu luyện, muôn phần tài hơn.

---

(322)
Con la được huấn luyện qua
Trở nên thuần tánh, tỏ ra tốt lành,
Ngựa nòi sinh chốn sông xanh
Sau khi huấn luyện, trở thành ngựa hay,
Voi ngà to lớn quý thay
Sau khi huấn luyện voi này tuyệt luân,

Con người nếu chính bản thân
Tự mình thuần hóa được luôn chính mình
Mới là người thật tài tình!

---

(323)
Nào đâu nhờ những xe này
Mà ngươi lại đến được ngay Niết Bàn
Chỉ người tu luyện đàng hoàng
Tự mình điều phục bản thân tốt lành
Niết Bàn mới đến được nhanh.

---

(324)
Voi kia khó trị vô vàn
Đến kỳ phát dục lại càng hung hăng
Khi chân bị trói, bị ràng
Ngày không ăn uống, đêm hằng nhớ thương
Nhớ đàn, nhớ mẹ, nhớ rừng.

---

(325)
Người phàm, ngu muội, tham ăn
Lại thêm ưa ngủ, nằm lăn lóc hoài
Như heo ăn bụng no rồi
Tái sinh chịu mãi, luân hồi tránh đâu.

---

(326)
Như Lai thuở trước buông lung
Bao nhiêu tham dục cứ thường chạy theo,
Tâm ta nay đã xoay chiều
Nhờ vào chánh niệm ta điều phục tâm
Như voi hung dữ vô ngần
Nhờ tay quản tượng sẽ thuần tính ngay.

---

(327)
Canh phòng tâm thật kỹ càng
Tươi vui, sáng suốt, siêng năng, nhiệt tình
Mình lo tự cứu lấy mình
Khỏi đường tà ác chúng sinh đọa đày
Như voi kia bị sa lầy

Rút chân gắng sức vượt ngay đầm bùn.

---

(328)
Nếu mà gặp bạn đồng hành
Hiền lương, trí tuệ cùng mình đi xa
Hãy vui sánh bước hoan ca
Bên người khôn khéo vượt qua hiểm nghèo.

---

(329)
Nếu không gặp bạn đồng hành
Hiền lương, trí tuệ cùng mình đi xa
Ta nên sống một mình ta
Như vua lánh khỏi nước nhà bại vong,
Như voi kia sống thong dong
Một mình thanh thản ở trong rừng già.

---

(330)
Thà ta cứ ở một mình
Còn hơn có bạn đồng hành ngu si,
Mình ta rong ruổi bước đi
Tránh làm điều ác có chi phiền lòng,
Như voi kia sống thong dong
Một mình thanh thản ở trong rừng già.

---

(331)
Vui thay có bạn khi cần!
Vui thay thấy đủ trong tầm đôi tay
Với gì mình có hiện nay!
Vui thay khi chết thân này tạo ra
Nghiệp lành nở đẹp như hoa!
Vui thay thống khổ lìa xa chẳng còn!

---

(332)
Ở đời còn có nhân duyên
Kính yêu, phụng dưỡng mẹ hiền là vui,
Công cha như núi cao vời
Kính yêu phụng dưỡng được người là vui,
Cũng vui thay nếu ở đời

Có lòng tôn kính tìm nơi cúng dường
Sa Môn cùng với thánh nhân.

---

(333)
Vui thay từ trẻ đến già
Luôn luôn giữ giới thiết tha chẳng rời,
Vui thay khi sống làm người
Niềm tin chân chánh muôn đời chẳng thay!
Vui thay trí tuệ tràn đầy!
Vui thay điều ác hàng ngày tránh xa!

---

24. PHẨM ÁI DỤC
(334)
Sống đời say đắm buông lung
Thì lòng ái dục vô cùng tăng nhanh
Giống như giữa chốn rừng xanh
Dây leo, cỏ dại mặc tình tràn lan,
Đời người tiếp nối miên man
Khác gì khỉ, vượn đang tham quả rừng
Chuyền cây liên tục chẳng ngừng.

---

(335)
Nếu mà ở cõi trần gian
Bị điều ái dục buộc ràng vây quanh
Thời bao sầu khổ tăng nhanh
Như là cỏ dại thỏa tình hứng mưa.

---

(336)
Đời này nếu bản thân ta
Khi điều ái dục vượt qua chẳng màng
Thời bao sầu khổ lìa tan
Như mưa trơn tuột khỏi hàng lá sen.

---

(337)
Điều Như Lai dạy các ngươi:
“Lành thay cho kẻ họp nơi chốn này
Nhổ cho sạch gốc rễ ngay
Diệt trừ ái dục thẳng tay từ nguồn

Như là nhổ rễ cỏ hoang
Chớ nên để lũ Ma quân dục tình
Quẩn quanh phá hoại tâm mình
Như cơn nước lũ tung hoành bụi lau.”

---

(338)
Đốn cây mà chẳng chịu đào
Hết luôn gốc rễ bám vào đất sâu
Thì cây lại mọc ra mau,
Đoạn trừ ái dục khác nào đốn cây
Đoạn cho căn gốc sạch ngay
Nếu không khổ não mãi quay trở về.

---

(339)
Người ham ái dục luôn luôn
Theo ba mươi sáu dòng tuôn bạo tàn
Cuốn vào cảnh dục dễ dàng.
Những người ái dục dâng tràn trong tâm
Bị dòng ái dục cuốn phăng.

---

(340)
Dòng sông ái dục dâng tràn
Như dây leo dại mọc lan khắp miền,
Thấy dây leo mới nhô lên
Dùng gươm trí tuệ diệt liền cho mau
Diệt trừ tận gốc thật sâu.

---

(341)
Người đời ái dục thích ham
Nên ưa rong ruổi theo làn sóng xô
Ngụp chìm biển dục vô bờ
Tuy cầu hạnh phúc khó mà thành công
Vẫn còn trong chốn trầm luân
Quẩn quanh sinh tử vẫy vùng thoát đâu.

---

(342)
Người mà ái dục bao trùm
Kinh hoàng như thỏ vẫy vùng lưới kia

Sa vào bẫy, sợ kể chi,
Não phiền, ái dục chẳng lìa cho mau
Khổ đau càng chịu dài lâu.

---

(343)
Người mà ái dục bao trùm
Kinh hoàng như thỏ vẫy vùng lưới kia
Sa vào bẫy, sợ kể chi,
Tỳ Kheo ái dục gắng lìa cho mau
Niết Bàn giải thoát xa đâu.

---

(344)
Người lìa ái dục, xuất gia
Sống vui ở chốn rừng già, núi sâu
Để rồi một sớm quay đầu
Xuôi dòng ái dục thương đau về nhà,
Kẻ hoàn tục đáng xót xa
Cởi ra rồi lại tự ta trói vào.

---

(345)
Với người trí tuệ mở mang
Dù cho trói buộc bằng phương tiện gì:
Dây gai, cây, sắt sá chi
Nào đâu vững chắc, chẳng hề bền lâu!
Riêng lòng luyến ái khát khao
Vợ con, châu báu quyện vào chẳng xa,
Trói này sao gỡ cho ra!

---

(346)
Những người có trí nói rằng:
“Dây này trói buộc ngày càng chắc thêm!”
Dây tuy mềm mại, êm đềm
Nhưng mà sao dễ nhận chìm người ta
Khó mà tháo gỡ cho ra
Thế nên người trí lìa xa dục tình
Cắt dây luyến ái cho nhanh
Tự mình giải thoát, tu hành bản thân.

---

(347)
Những người ái dục đắm chìm
Xuôi dòng ái dục vào miền khổ đau
Lọt vòng dây trói trước sau
Tựa như con nhện mắc vào lưới giăng.
Ai mà dứt mọi buộc ràng
Không còn ái dục, chẳng vương não phiền.

---

(348)
Mặc cho quá khứ trôi đi
Níu chi hiện tại, chờ gì tương lai
Rời mau bến thảm cuộc đời
Vượt qua bờ nọ là nơi tuyệt vời
Khi tâm đã giải thoát rồi
Đâu còn sinh lão nổi trôi xoay vần.

---

(349)
Người nào bị khuấy động nhiều
Bởi tâm xấu ác, bởi điều bất lương
Thường ham dục lạc vô cùng,
Người mà dục lạc cầu mong tăng nhiều
Tự mình một sớm một chiều
Trói mình thêm chặt vào theo não phiền.

---

(350)
Ai vui vì chẳng còn vương
Tư tưởng bất thiện, bất lương loại trừ,
Xác thân bất tịnh suy tư
Giữ gìn chánh niệm, thích ưa điều lành
Sẽ trừ ái dục vây quanh
Ma Vương ràng buộc phá nhanh dễ dàng.

---

(351)
Mục tiêu ai đạt tới nơi
Không còn sợ hãi. Xa rời nhiễm ô
Xa lìa ái dục êm ru
Cắt đi gai chướng nhỏ to trong đời
Mũi tên sinh tử nhổ rồi

Thân này là cuối, luân hồi còn đâu.

---

(352)
Xa lìa ái dục tầm thường
Không còn luyến tiếc vấn vương bận lòng
Bao nhiêu giáo pháp tinh thông
Lời văn, ý nghĩa vô cùng hiểu sâu
Là người trí tuệ hàng đầu
Vĩ nhân đáng kính, còn đâu luân hồi,
Thân này là cuối cùng rồi.

---

(353)
Như Lai vượt tất cả rồi
Lại còn thông suốt, sáng soi mọi bề
Bao nhiêu trói buộc dứt lìa
Thoát ly tất cả còn gì vấn vương
Chú tâm trọn vẹn một đường
Diệt đi ái dục tầm thường thế gian
Tự mình chứng ngộ đạo vàng
Ta còn xưng tụng ai làm thầy đây!

---

(354)
Coi như bố thí hàng đầu
Là đem Chân Lý nhiệm mầu tặng nhau,
Coi như hương vị tối cao
Hương vị Chân Lý ngọt ngào dài lâu
Coi như hoan hỷ hàng đầu
Niềm vui Chân Lý thấm sâu tuyệt vời,
Người nào ái dục diệt rồi
Vượt qua phiền não, xa rời khổ đau.

---

(355)
Giàu sang, tài sản dồi dào
Chỉ làm hại được kẻ nào ngu thôi,
Dễ gì hại được những người
Đang cầu giác ngộ hướng nơi Niết Bàn,
Chỉ vì ham muốn giàu sang
Kẻ ngu tự hại bản thân đã đành

Hại thêm cả kẻ xung quanh.

---

(356)
Cỏ hoang làm hại ruộng vườn
Tham lam gây hại nhiều hơn cho người,
Tham lam ai đã lìa rồi
Cúng dường vị ấy chẳng nơi nào bằng
Hưởng về phước báu vô vàn.

---

(357)
Cỏ hoang làm hại ruộng vườn
Lòng sân gây hại nhiều hơn cho người,
Ai lìa sân hận được rồi
Cúng dường vị ấy chẳng nơi nào bằng
Hưởng về phước báu vô vàn.

---

(358)
Cỏ hoang làm hại ruộng vườn
Si mê gây hại nhiều hơn cho người,
Si mê ai đã lìa rồi
Cúng dường vị ấy chẳng nơi nào bằng
Hưởng về phước báu vô vàn.

---

(359)
Cỏ hoang làm hại ruộng vườn
Ái dục gây hại nhiều hơn cho người,
Ai lìa ái dục được rồi
Cúng dường vị ấy chẳng nơi nào bằng
Hưởng về phước báu vô vàn.

---

25. PHẨM TỲ KHEO
(360) - (361)
Người nào chế ngự được ngay
Mắt, tai, mũi, lưỡi: lành thay vô ngần!
Lại thêm chế ngự được thân
Cũng như lời nói và tâm ý mình

Nói chung quả thật tài tình!
Tỳ Kheo nào bản thân mình thật hay
Chế ngự xong mọi điểm này
Khổ đau giải thoát, đọa đày tiêu tan.

---

(362)
Người nào chế ngự tay chân
Giữ gìn lời nói và tâm ý mình
Thích ưa thiền định nhiệt thành
Độc thân, tự tại, tu hành cô liêu
Biết đầy đủ, chẳng ham nhiều
Xứng danh là bậc Tỳ Kheo vô cùng.

---

(363)
Tỳ Kheo ngôn ngữ thuần rồi
Nói câu khôn khéo, tránh lời tự cao
Thì khi giảng Pháp ngọt ngào
Muôn phần êm dịu, xiết bao rõ ràng.

---

(364)
Tỳ Kheo chánh pháp tuân theo
Một lòng suy tưởng, mến yêu đạo mầu
Tư duy chánh pháp thâm sâu
Sẽ không sa đọa. Chẳng bao giờ rời
Mãi theo chánh pháp tuyệt vời.

---

(365)
Điều mình thọ lĩnh được rồi
Chớ nên coi rẻ, buông lời khinh khi,
Người ta thọ lĩnh được chi
Chớ thèm, chớ muốn thứ gì của ai,
Tỳ Kheo ganh tỵ người ngoài
Khó mà an trú cho nơi tâm mình
Bao điều thiền định tốt lành.

---

(366)
Tỳ Kheo thọ lĩnh cúng dường
Ít nhiều cũng chẳng coi thường khinh chê

Cứ luôn sinh hoạt mọi bề
Siêng năng, thanh tịnh không hề buông lơi
Chư thiên khen ngợi hết lời.

---

(367)
Thân tâm, danh sắc biết ra
Cái "ta" không chấp, "của ta" chẳng màng,
Ưu tư, sầu não sẽ tan
Khi "ta" không chấp, chẳng màng "của ta"
Người như vậy thật cao xa
Xứng danh đáng được gọi là Tỳ Kheo.

---

(368)
Tỳ Kheo chất chứa trong tâm
Từ bi hoa nở hương thầm bay xa
Vui trong giáo pháp Phật Đà
Sẽ mau đạt cảnh thăng hoa Niết Bàn
Nhanh siêu thoát, sớm bình an
Chẳng còn phiền não, vô vàn sướng vui.

---

(369)
Tỳ Kheo tát nước thuyền này
Thuyền không nhẹ nhõm xuôi ngay theo dòng,
Tham và sân trừ diệt xong
Thân này cũng nhẹ thoát vòng nhiễm ô
Niết Bàn mau chóng qua bờ.

---

(370)
Tỳ Kheo nào cắt đứt xong
Năm điều phiền não chẳng còn vấn vương,
Năm điều ô trược dứt luôn,
Năm căn lành tốt tìm phương trau dồi,
Năm điều trói buộc vượt rồi
Xứng danh được gọi là người thành công
"Vượt dòng nước lũ" mênh mông.

---

(371)
Tỳ Kheo hãy cố tu thiền

Chớ nên buông thả, chớ nên lơ là
Tâm mình ái dục tránh xa
Đừng chờ nuốt sắt nóng mà kêu than:
“Thân thiêu đốt khổ vô vàn!”

---

(372)
Khi mà trí tuệ thiếu rồi
Thời bao thiền định trôi xuôi theo dòng,
Khi mà thiền định chẳng còn
Thời bao trí tuệ theo dòng trôi xuôi,
Ai mà định, tuệ đủ đôi
Sóng vàng đưa lối kề nơi Niết Bàn.

---

(373)
Tỳ Kheo ẩn dật sống nhàn
Luôn luôn yên tịnh vô vàn trong tâm
Bao điều chánh pháp nhận chân
Sẽ vui hưởng thú siêu nhân hơn người.

---

(374)
Ai mà suy nghĩ, nhận chân
Lẽ sinh diệt của thân tâm này rồi
Thân tâm ngũ uẩn con người,
Hưởng ngay hạnh phúc, niềm vui tốt lành
Của người thoát khỏi tử sinh.

---

(375) - (376)
Tỳ Kheo có trí hiểu rằng
Phải lo chế ngự lục căn cho lành,
Tự mình biết đủ phần mình,
Đạo mầu giới luật nghiêm minh giữ gìn
Kết thân với các bạn hiền
Có tài, có đức lại thêm chuyên cần.

Chân thành giao thiệp xa gần
Tác phong đoan chính muôn phần thanh cao,
Được như vậy tốt là bao
Xua đi phiền não, đón vào sướng vui.

---

(377)
Như hoa lài lúc héo tàn
Buông rơi cánh úa theo làn gió kia,
Tỳ Kheo theo đó khác chi
Tham và sân xả hết đi mọi đường.

---

(378)
Tỳ Kheo thanh tịnh bản thân
Ôn hòa ngôn ngữ, bình an tâm hồn
Ung dung tự tại luôn luôn
Không màng dục lạc thế nhân thường tình
Con người an tịnh xứng danh!

---

(379)
Tự mình hãy kiểm soát mình
Tự mình dò xét chân thành bản thân
Tự mình giác tỉnh canh phòng
Tỳ Kheo sẽ sống vô cùng an vui.

---

(380)
Tự mình bảo vệ bản thân
Tự mình nương tựa chẳng cần nhờ ai,
Vậy nên kiềm chế thân người
Như là chàng lái buôn ngồi ngựa hay
Lo kiềm chế ngựa luôn tay.

---

(381)
Tỳ Kheo hoan hỷ bản thân
Tin theo Phật pháp với tâm chân thành
Sẽ mau đạt cảnh an lành
Thân tâm phiền não sớm thanh tịnh liền.

---

(382)
Tỳ Kheo tuy trẻ tuổi thôi
Nhưng mà Phật pháp tu thời siêng năng
Sẽ là ánh sáng huy hoàng

Rạng soi toàn cõi thế gian mịt mờ
Như trăng ra khỏi mây mù.

---

26. PHẨM BÀ LA MÔN (*)

(383)
Bà La Môn dũng cảm lên
Đoạn trừ ái dục lụy phiền cho nhanh
Một khi thấu hiểu thân mình
Là do ngũ uẩn tạo thành mà thôi
Thân mau tận diệt rã rời
Các người liền thấy được nơi Niết Bàn.

(*) Bà La Môn: tiếng chỉ chung người đạo hạnh thanh tịnh chứ không theo nghĩa thông thường để chỉ giai cấp đạo sĩ Bà La Môn

---

(384)
Chính nhờ hai pháp tu thiền
Ngưng lại, quan sát, xét xem mọi bề
Bà La Môn đến bờ kia
Bao nhiêu ràng buộc dứt lìa tiêu tan
Do nơi trí tuệ rỡ ràng.

---

(385)
Không bờ này với lục căn,
Cũng không ôm giữ lục trần bờ kia
Hai bờ mau chóng thoát ly
Buông cho phiền não trôi đi nhạt nhòa
Buộc ràng dục vọng lìa xa
Như Lai gọi họ là Bà La Môn.

---

(386)
Siêng năng ẩn dật tu thiền
Nhiễm ô dứt bỏ, não phiền buông trôi
Tu tâm nhiệm vụ xong xuôi
Mục tiêu tối thượng tuyệt vời đạt nhanh
Bà La Môn thật xứng danh!

---

(387)

Mặt trời chiếu sáng ban ngày
Mặt trăng đêm xuống tỏa đầy ánh quang,
Gươm đao, nhung giáp huy hoàng
Trận tiền chiếu sáng rỡ ràng cho Vua,
Bà La Môn vốn từ xưa
Hào quang chiếu sáng khi tu hành thiền,
Nhưng hào quang Phật vô biên
Ngày đêm chiếu sáng khắp miền nhân gian.

---

(388)
Người mà nghiệp ác dứt xa
Xứng danh tên gọi là Bà La Môn
Người mà an tịnh luôn luôn
Xứng danh tên gọi Sa Môn tu hành,
Người mà ô nhiễm diệt nhanh
Mới là một bậc thuần thành xuất gia.

---

(389)
Chớ nên đánh Bà La Môn!
Bà La Môn chớ nổi sân cùng người!
Đánh người xấu hổ một hai,
Nếu người bị đánh giận hoài không nguôi
Nổi cơn sân hận mãi thôi
Mới là hổ thẹn gấp mười lần hơn.

---

(390)
Bà La Môn chẳng hận thù
Lợi này không nhỏ từ xưa vậy rồi
Khi mà luyến ái đã rời
Khi mà tâm muốn hại người đã yên
Mới mong diệt hết não phiền
Và khi đó mới xa miền khổ đau.

---

(391)
Người không tạo nghiệp ác chi
Hành vi, lời nói, nghĩ suy đúng đường,
Khi thân, khẩu, ý đàng hoàng
Tự mình chế ngự, sẽ mang tốt lành

Bà La Môn thật xứng danh!

---

(392)
Ai mà hướng dẫn cho ta
Hiểu thông giáo lý Phật Đà cao xa
Ta nên kính lễ thiết tha
Như người thờ lửa dòng Bà La Môn (*)
Thành tâm kính lễ lửa thần.
_____ (*) Bà La Môn: ở đây, riêng trong câu này, chỉ giáo đồ Bà La Môn.

---

(393)
Mệnh danh là Bà La Môn
Nào vì bện tóc ở luôn trên đầu
Nào vì chủng tộc mình đâu
Cũng không vì đã dựa vào nơi sinh,
Riêng ai hiểu biết thật tình
"Bốn Điều Chân Lý" tâm thành nhận ra
Tinh thông "Chánh Pháp" Phật Đà
Và luôn thanh tịnh, là Bà La Môn.

---

(394)
Kẻ ngu bện tóc trên đầu
Da dê may áo mặc đâu ích gì,
Lòng đầy tham dục chưa lìa
Điểm trang ngoài mặt làm chi cho thừa.

---

(395)
Ai tuy áo vá tầm thường
Ốm gầy đến lộ gân xương thân hình
Tu thiền rừng vắng một mình
Bà La Môn gọi xứng danh vô cùng.

---

(396)
Không vì do mẹ sinh ra
Một người được gọi là Bà La Môn
Nếu còn phiền não trong tâm
Thì người chỉ được gọi bằng tên suông,
Ai mà chướng ngại dứt luôn

Chẳng còn luyến ái vấn vương tâm mình
Bà La Môn mới xứng danh.

---

(397)
Ai mà dứt hết não phiền
Từng phen lèo lái, xích xiềng thân ta
Bao cơn sợ hãi vượt qua
Chẳng còn dính mắc, lìa xa buộc ràng
Bà La Môn xứng tên vàng.

---

(398)
Bỏ đai da sân hận đi
Bỏ cương luyến ái chớ hề vấn vương
Bỏ dây tà kiến lầm đường
Bỏ đồ phụ thuộc buộc ràng quẩn quanh
Bỏ đi cây trục vô minh
“Bốn Điều Chân Lý” thật tình hiểu ra
Con người giác ngộ tiến xa
Xứng danh tên gọi là Bà La Môn.

---

(399)
Ai không tức giận với người
Chịu lời khiển trách, đòn roi, phạt hình
Lấy điều nhẫn nhục lặng thinh
Làm quân lực bảo vệ mình một bên
Bà La Môn thật xứng tên.

---

(400)
Ai không nóng giận với người
Chu toàn bổn phận, sống đời trang nghiêm
Không tham ái, biết tự kiềm
Xác thân hiện tại trở nên cuối cùng
Luân hồi sinh tử chẳng còn
Bà La Môn gọi tên không sai gì.

---

(401)
Người mà ái dục thoát ly
Không còn đắm nhiễm chút gì dài lâu

Tựa như giọt nước trôi mau
Chẳng còn dính lại trên tàu lá sen
Hay hột cải đặt đầu kim
Không còn dính lại ở trên được nào,
Bà La Môn xứng danh sao!

---

(402)
Ai tu ở thế gian này
Tự mình giác ngộ được ngay đạo mầu
Diệt trừ hết mọi khổ đau
Thân tâm nặng gánh bỏ mau bên đường
Để rồi siêu thoát nhẹ nhàng
Bà La Môn thật vô vàn xứng danh.

---

(403)
Người nào trí tuệ sâu xa
Nhận chân đường chánh, nẻo tà phân minh
Mục tiêu tối thượng đạt thành
Bà La Môn thật xứng danh vô cùng.

---

(404)
Ai mà không thích kết thân
Với người thế tục hay hàng xuất gia
Lang thang đơn độc, không nhà
Không còn ham muốn thiết tha dục tình
Bà La Môn thật xứng danh.

---

(405)
Ai không dao gậy bạo hành
Trong khi tiếp xúc chúng sinh ở đời
Dù người mạnh, yếu vậy thôi
Không gây thương tổn hay đòi sát sinh
Bà La Môn thật xứng danh.

---

(406)
Tỏ ra thân thiết chân tình
Giữa người thù nghịch quanh mình gần xa,
Tỏ ra thiện chí ôn hòa

Với người tính khí thật là hung hăng,
Không còn luyến ái vương mang
Bên người cố chấp buộc ràng vây quanh,
Bà La Môn thật xứng danh.

---

(407)
Người mà phủi sạch tham lam
Và bao sân hận, kiêu căng, tỵ hiềm
Không còn bám lại gây phiền,
Tựa như hột cải đặt trên kim này
Mũi kim giữ cải khó thay,
Bà La Môn thật xứng ngay tên người.

---

(408)
Nói lời êm dịu, ôn hòa
Lại thêm lợi ích, thật thà mãi thôi
Không hề xúc phạm đến ai
Bà La Môn gọi tên người xứng sao!

---

(409)
Thế gian hễ cứ một ai
Không hề lấy vật mà người không cho
Dài hay ngắn, nhỏ hay to
Dù tốt hay xấu, dù hư hay lành
Bà La Môn thật xứng danh.

---

(410)
Dù đời này hay đời sau
Người không dục vọng khát khao chút gì
Dễ dàng siêu thoát mọi bề
Bà La Môn gọi tên thì xứng sao.

---

(411)
Người nào tham ái dứt luôn
Do nhờ có trí không còn nghi nan
Đã mau chứng ngộ đạo vàng
Niềm vui bất tử Niết Bàn tiến nhanh
Bà La Môn thật xứng danh.

---

(412)
Những người sống ở đời này
Hai điều thiện, ác vượt ngay qua rồi
Chẳng còn ràng buộc tâm người
Chẳng còn phiền muộn rối bời vây quanh
Không ô nhiễm, rất tịnh thanh
Bà La Môn thật xứng danh gọi người.

---

(413)
Người nhơ bẩn phủi sạch rồi
Như trăng vằng vặc sáng ngời trong đêm
Rất thanh tịnh, rất lặng yên
Diệt trừ ái dục quẩn bên hại mình
Bà Là Môn thật xứng danh.

---

(414)
Vũng lầy tham ái tránh xa
Con đường dục vọng vượt qua được rồi,
Si mê u tối đã rời
Thoát ra khỏi biển luân hồi cuồng quay,
Bờ kia thiền định sang ngay,
Rũ mau nghi hoặc vương đầy trước kia
Người không bám víu điều chi
Dặm trường hoàn tất nẻo đi Niết Bàn
Bà La Môn xứng tên vàng.

---

(415)
Ở trên cõi thế gian này
Người nào dục lạc bỏ ngay chẳng màng
Khước từ đời sống trần gian
Lìa nơi nhà cửa, nhập hàng xuất gia
Ngăn dục lạc tái sinh ra
Như Lai gọi họ là Bà La Môn.

---

(416)
Ở trên cõi thế gian này
Người nào ái dục bỏ ngay chẳng màng

Khước từ đời sống trần gian
Lìa nơi nhà cửa, nhập hàng xuất gia
Ngăn ái dục tái sinh ra
Như Lai gọi họ là Bà La Môn.

---

(417)
Xa lìa trói buộc nhân gian,
Vượt qua trói buộc trên hàng trời cao,
Buộc ràng giải thoát hết mau
Bà La Môn thật tên đâu xứng bằng.

---

(418)
Bỏ điều ưa ghét một bên
Nhiễm ô chẳng vướng, thản nhiên nhìn đời
Thế gian ngũ uẩn thắng rồi
Kiên trì, cố gắng, con người đáng khen
Bà La Môn thật xứng tên.

---

(419)
Người nào hiểu rõ chúng sinh
Sinh ra, hoại diệt quẩn quanh thế nào
Để rồi khéo vượt qua mau
Một khi giác ngộ, xa đâu Niết Bàn
Bà La Môn xứng tên vàng.

---

(420)
Ai mà sau lúc qua đời
Dù chư thiên hoặc loài người khắp nơi
Hay chúng sinh ở cõi trời
Không hay biết họ về nơi chốn nào,
Họ là bậc đáng tự hào
Nhiễm ô, dục vọng diệt bao lâu rồi
Chẳng còn sinh tử luân hồi
Bà La Môn xứng tên người biết bao!

---

(421)
Người không bám víu vật chi
Dù trong quá khứ hay về tương lai

Hoặc trong hiện tại lúc này
Chẳng ham nắm giữ trong tay chút gì
Bà La Môn xứng tên chi.

---

(422)
Như trâu dũng mãnh đầu đàn
Chẳng hề sợ hãi trong tâm điều gì
Anh hùng, cao thượng kể chi
Bao nhiêu dục vọng xấu kia đã rời
Rửa đi ô nhiễm sạch rồi
Sáng bừng giác ngộ hướng nơi Niết Bàn
Bà La Môn xứng tên vàng.

---

(423)
Thánh hiền không chỉ thấy rành
Cuộc đời quá khứ của mình mà thôi,
Thấy thêm nhàn nhã cảnh trời
Thấy luôn cõi khổ nơi nơi đọa đầy,
Tử sinh chấm dứt đời này,
Tự mình cải tiến được ngay cho mình
Nhờ vào trí tuệ tinh anh
Trọn đời đạo hạnh tốt lành thiêng liêng
Bao nhiêu dục vọng dứt liền
Bà La Môn thật xứng tên vô cùng.

Taøi lieäu tham khaûo _____

TRANH VẼ MINH HỌA:
Illustrated Dhammapada
By Ven. Weragoda Sarada Maha Thero
Illustrations by Mr. P. Wickramanayaka
Special Copyright Notice: “All parts of this book may be reproduced without written permission.”
(First edition November 1993)
TIẾNG ANH:
(1) The Dhammapada
Narada Thera,
Reprinted by The Corporate Body Of The Buddha
Educational Foundation (Taiwan), 1993.

(2) The Dhammapada
Juan Mascaró,
Penguin Classics, 1973.
(3) The Dhammapada
The Sayings of The Buddha,
John Ross Carter and Mahinda Palihawadana
Oxford World's Classics, 2000.
(4) Dhammapada, a translation
Thanissaro Bhikkhu
Dhamma Dana Publications, 1999.
(5) The Dhammapada, the path of truth
Ananda Maitreya
Parallax Press, 1995

---

(6) The Dhammapada,
An Anthology Of Buddhist Verses
John Richards
Pembrokeshire, United Kingdom,1993
(7) Dhammapada, The Sayings of The Buddha
Thomas Byrom
Shambhala Boston & London, 1993.
TIẾNG VIỆT:
(1) Kinh Pháp Cú
Thích Trí Đức
Sài Gòn, 1959.
(2) Lời Phật Dạy,
Thích Thiện Siêu
Hoc Viện Phật Giáo Việt Nam, Huế, 2000.
(3) Kinh Lời Vàng
Thích Minh Châu
Viện Đại Học Vạn Hạnh, Sài Gòn, 1969.
(4) Kinh Pháp Cú
Thích Minh Châu
Viện Nghiên Cứu Phật Học VN, TP.HCM, 1996.
(5) Trích Tụng Pháp Cú Nam Tông
Thích Trí Quang
NXB Tôn Giáo, VN, 2001
(6) Kinh Pháp Cú
Phạm Kim Khánh (dịch The Dhammapada của Narada Thera)

Chùa Đức Viên, CA, USA, 1988.
(7) Thi Kệ Pháp Cú Kinh
Tịnh Minh (dịch The Dhammapada của Narada Thera)
Trường Cao Cấp Phật Học TP.HCM, 1995.
(8) Lời Phật Dạy
Đinh Sĩ Trang (Australia)
Văn Nghệ, CA, USA, 2001.

---

(9) Kinh Lời Vàng
Giới Đức (Minh Đức - Triều Tâm Ảnh) (thi hóa Dhammapada)
Huyền Không, Huế, 1995.
(10) Suối Nguồn Vi Diệu
Phạm Thiên Thư (thi hóa tư tưởng Pháp Cú Kinh)
Chùa Khánh Anh (Pháp), 1993.
(11) Tìm Hiểu Và Học Tập Kinh Pháp Cú
Thiện Nhựt (Canada), 2002.
(12) Tích Truyện Pháp Cú
Viên Chiếu (NXB TP.HCM), 2000.
LIÊN LẠC: giaongo@msn.com

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.